

Slovenski št. 1 čebelar

letnik CXIV – januar 2012

ISSN 0350-4697

**Kdaj je prvič opisana in zapisana
»kranjska čebela«?**

**ČZS prejemnica državnega
priznanja in nagrade za prostovoljstvo**

**Kakovost in varnost slovenskega medu
- Poročilo o izvajanju interne kontrole medu**

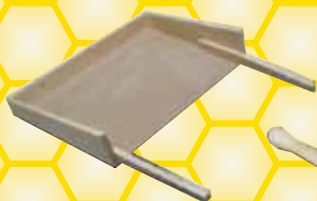
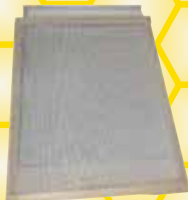
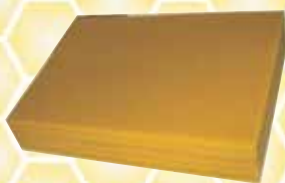
ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307, GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojišča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnike lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- kuhamo staro satje
(staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 30.03.2012!!!!)

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI
PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

**Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18,
pet.: 08-15**

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**

UVODNIK

**Pozdravljeni, spoštovane
bralke in cenjeni bralci
revije Slovenski čebelar!**

Zakorakali smo v koledarsko leto 2012, upam, da zdravi in srečni, in tako naj tudi ostane. Ob prazničnih dneh si zaželim, da bi bilo leto, ki je pred nami, srečno in uspešno, na samo v osebnem, ampak tudi v poslovnem življenju. Tudi na ČZS smo v minulem letu prejeli voščila za dober poslovni uspeh naše organizacije, in če se na kratko ozrem v leto 2011, lahko rečem, da smo skupaj z vami čebelarji v največji možni meri uresničili program ČZS, ki vključuje tudi program JSSČ. Takšne želje pa imamo na ČZS tudi za to leto. V nadaljevanju naj vam tako strnjeno predstavim predlog programa JSSČ v letu 2012, ki je del letnega programa ČZS.

Program JSSČ za leto 2012 smo oblikovali ob koncu minulega leta skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V programu so podrobneje zapisani cilji, dosežki, dejavnosti, naloge oz. storitve, ki jih moramo izvesti. Tako bomo za potrebe svetovanja tudi v prihodnje na voljo svetovalci specialisti in terenski svetovalci, katerih delo je usmerjeno v osebno svetovanje čebelarjem. Tudi delo mentorjev čebelarskih krožkov bo v tem letu potekalo po ustaljenih smernicah, naš cilj pa je povečati število krožkov na 115. Na področju specifičnega usposabljanja čebelarjev bomo pozornost namenili lastni vzreji in odbiru kakovostnih matic, smernicam dobrih higienskih navad v čebelarstvu (osnovni in obnovitveni tečaj), oskrbi čebeljih družin, dobri čebelarski praksi (apitehnični ukrepi) in tečajem za čebelarje začetnike. Letni program vsebuje še različne promocijsko-izobraževalne projekte, ki jih izvajamo bodisi kontinuirano vsako leto bodisi se pojavljajo kot enkratni dogodek. Med take promocijske projekte sodi tudi delovanje strokovne knjižnice in čitalnice Janeza Goličnika. Knjižnica bo odprta ob četrtkih in je namenjena tako nam zaposlenim in terenskim svetovalcem, kot tudi vam, spoštovani bralci. Novost je, da si boste lahko knjižnično gradivo, ki je bilo izdano po

Fotografija na naslovnici: Čebelarji v Sloveniji večinoma čebelarijo v panjih, ki jih je možno zlagati v skladovnice in umestiti v čebelnjake. Prof. dr. Janko Božič pravi, da koncept čebelnjaka zasluži posebno spoštovanje in ima obetavno prihodnost, saj omogoča posebne razmere za čebelarjenje, ki se lahko približajo farmacevtski proizvodnji, kar je v panjih razvrščenih na stojišču težje uresničljivo.

Foto: Drago Pančur

UVODNIK

Lidija Senič	1
OHRANIMO ČEBELE	2
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Dr. Peter Kozmus: Spremljanje čebeljih družin v okviru strokovne naloge v letu 2011	5
Mag. Andreja Kandolf in Nataša Lilek: Kakovost in varnost slovenskega medu – Poročilo o izvajanju interne kontrole medu	7
Milan Meglič, Janez Gregori: Sodobno čebelarjenje – Razvoj čebelje družine v spremenjenem okolju (II. del)	9
Franc Šivic: Novice iz sveta	12
APITERAPIJA	
Marija Arh Ivanšek: Med v kulinariki	14
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Brane Borštnik: Čebelarjeva opravila v januarju	16
VETERINARSKI NASVETI	
Mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za januar	18
ZGODOVINA ČEBELARSTVA	
Prof. dr. Andrej Šalehar: Kdaj je bila »kranjska čebela« prvič opisana in kdaj prvič zapisana?	19
DOGODKI IN OBVESTILA	22
OBVESTILA ČZS	24
MALI OGLASI	33
OSMRTNICE	35

INDEX

EDITORIAL

Lidija Senič	1

SAVE THE BEES ...2

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Peter Kozmus (PhD): Monitoring of Honey Bee Colonies	
Within the Expert Project in the Year 2011	5
Andreja Kandolf (Msc) and Nataša Lilek: Quality and Safety of Slovenian Honey – The Report on Execution of the Internal Control of Honey	7
Milan Meglič, Janez Gregori: Contemporary Beekeeping – The Development of Honeybee Colony in Changed Environment (Part II)	9
Franc Šivic: World News	12

APITHERAPY

Marija Arh Ivanšek: Honey in Culinarics	14

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Brane Borštnik: Beekeeper's Chores in January	16

VETERINARY ADVICE

Mira Jenko Rogelj (Msc, PhD Vet. Med.): Veterinary Advice for January	18

HISTORY OF BEEKEEPING

Prof. Andrej Šalehar (PhD): When was the »Carniolan Honey Bee« Described and Written for the First Time?	19

NEWS AND EVENTS

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	24

SMALL ADS

OBITUARIES	35

letu 1950, tudi izposodili. Marca letos bo v Celju potekalo največje druženje čebelarjev v Sloveniji. Dogodek bo trajal tri dni in bo vključeval državni čebelarski seminar, 2. mednarodno konferenco čebelarskih organizacij in 1. simpozij o kranjski čebeli. Ker gre za jubilejni, 35. državni čebelarski posvet, je dobil tudi novo ime – ApiSlovenija, dnevi čebelarstva. Osrednja tema sobotnega dopoldanskega dela seminarja bo pomembnost čebel za pridelavo lokalne hrane, v nedeljo pa bo strokovna razprava namenjena dobri čebelarski praksi. V sobotnem popoldanskem delu seminarja bodo naši gostje predstavniki tujih čebelarskih organizacij. Udeleženci bodo predstavili dejavnosti v posameznih državah in področja, kot so organiziranost veterinarskih služb na področju čebelarstva, problematika zdravstvenega varstva čebel, zdravljenje varoze, hude gnilobe in drugih čebeljih bolezni, način zagotavljanja varnih čebeljih pridelkov, izvajanje internih analiz čebeljih pridelkov itd. Celoten projekt programa je projekt Ohranimo čebele za medovitimi potmi, katerega cilj je javnost ozaveščati o pomembnosti varovanja okolja in narave za ohranitev čebel. Tako bomo izdali semena medovite rastline z opisom ureditve medovitega vrta, promovirali in spodbujali bomo sajenje in uporabo ajde, aprila pa bomo ob dnevu zemlje organizirali še promocijski dogodek. Okrogle mize, kot smo jih poimenovali v preteklosti, bodo odslej poimenovali strokovne razprave s področja čebelarstva. Organizirali jih bomo vse leto, na njih pa bomo obravnavali pomembnost uživanja lokalno pridelane medu in lokalno pridelane hrane, pomembnost shem višje kakovosti, pravilno uporabo FFS, čebelje pridelke kot darilo, pomembnost biologije čebel, pomembnost lastne vzreje matic in izvajanje osnovne odbire, delo terenskih svetovalcev in sonaravno čebelarjenje. Cilj teh razprav je opozoriti na probleme, ki se pojavljajo na posameznem področju, doseči boljše obveščenost javnosti o teh temah in spodbuditi pristojne k reševanju problemov ter k medsebojnemu povezovanju in sodelovanju. V želji, da bi javnost seznanili s čebelarstvom in delom, ki ga opravljamo čebelarji, bomo junija skupaj s čebelarskimi društvi organizirali Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev. Sodelovali bomo tudi na sejmi. Tako bomo avgusta nastopili na jubilejnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA, na katerem bomo obiskovalce seznanjali s pomembnostjo čebel in čebelarstva v kmetijstvu ter na splošno promovirali našo panogo. S podobno vsebino se bomo predstavili tudi oktobra na sejmu Narava in zdravje. Ker želimo ohranjati našo čebelarsko dediščino – slikanje panjskih končnic, bomo septembra organizirali Dan slikanja panjskih končnic. K sodelovanju bomo predvidoma povabili šole, ki

se ukvarjajo z likovnimi deli. Oktobra bomo na Čebelarskem centru Slovenije pripravili Teden odprtih vrat, katerega cilj bo informirati obiskovalce o pomembnosti čebelarstva, jih seznaniti s čebelarsko dejavnostjo ter tudi z različnimi čebeljimi pridelki in njihovo uporabo. Prav tako bomo oktobra pripravili Dan apiterapije, decembra pa Dan čebelarskega turizma. Osrednja tema predavanj v okviru prvega dogodka bo uporaba ajde, ajdovega medu in drugih čebeljih pridelkov v vsakdanjem življenju, v okviru drugega pa spodbujanje čebelarjev k vključevanju v čebelarski turizem. Tako bodo predstavitve dobrih praks popestrjene z delavnici priprave jedi iz medu ter s predstavitvami rezultatov natečajev za najfotografijo, najmedenjak (Zlati medenjak), do čebel najprijaznejšo občino in najprijaznejše podjetje. Nadaljevali bomo akcije ozaveščanja otrok v vrtcih in osnovnih šolah, med katere sodi že tradicionalna predstavitev čebelarstva otrokom v vrtcih in učencem osnovnih šolah, ki jo organiziramo skupaj z vami čebelarji in ki je bila lani in bo tudi v prihodnje nadgrajena v Tradicionalni slovenski zajtrk. Tudi v prihodnje želimo in prosimo, da skupaj nadaljujemo to uspešno akcijo. Že nekaj let sodelujemo tudi z Ekošolo oz. FeeDoves, v katero so vključeni ekovrtci in ekošole iz vse Slovenije. Tako za ozaveščanje odraslih o pomembnosti čebel za sadjarstvo, poljedelstvo in za pridelavo zdrave hrane v lokalnem okolju vsako leto izdajamo zgibanke ter jih razdelimo t. i. ekokoordinatorjem, enkrat na leto pa zanje pripravimo tudi predavanje o čebelarski tematiki. Dogodke, ki sem jih opisala, bomo pospremili tudi z različnimi zgibankami, ki jih bomo izdali ob tem. V okviru priprav izobraževalnih gradiv in njihovega izdajanja bomo nadaljevali tudi izdajanje strokovno-informativnega glasila, e-šolo, na kateri bomo ob pomoči zaposlenih na vsaka dva meseca objavili po eno čebelarsko strokovno tematiko, izdajo mesečnega informatorja s tehnološkimi navodili, projektno zasnovano interaktivnega učbenika za čebelarske krožke in zasnovi učbenikov o čebeljih pašah in za čebelarje začetnike. Načrtujemo tudi nekaj ponatisov izobraževalnih in promocijskih gradiv ter posredovanje zgibank medijem. Ker je obseg uvodnika omejen, mi seveda ni uspelo predstaviti vseh podrobnosti, ki jih bomo v okviru nalog in projektov izvedli. O naših dejavnostih, krajih in datumih teh dejavnosti ter o podrobnejših vsebinah vas bomo obveščali sproti v glasilu Slovenski čebelar in na spletni strani www.czs.si. Vabim vas, da izrabite ugodnosti, ki vam jih ponuja JSSČ, hkrati pa tudi, da se dogodkov, ki jih prirejamo, udeležite v čim večjem številu.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Do čebel najprijaznejša občina in najprijaznejše podjetje v letu 2011

ČZS, JSSČ sta lani prvič izvedli natečaj za občino in podjetje, ki sta se izkazala kot najprijaznejša do čebel. Na natečaj se je odzvalo 18 občin in 11 podjetij ter nam posredovalo poročila o svojih dejavnostih na področju ohranjanja čebel in čistega okolja. Omenjena poročila so na voljo na spletni strani www.ohranimo-cebele.si. Izmed vseh prijavljenih je tričlanska komisija, ki so jo sestavljali mag. Franci Žohar, predstavnik Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ga. Katarina Karlovšek, predstavnica Regijske tiskovne agencije, in g. Anton Tomec, tajnik ČZS, izbrala najboljšo.

V ožji izbor občin, ki so bile v letu 2011 najprijaznejše do čebel, so se uvrstile Občina Bohinj, Občina Dobrna, Občina Veržej in Občina Žirovnica. V ožji izbor podjetij, ki so bila v letu 2011 najprijaznejša do čebel, pa so se uvrstila podjetja Atotech Slovenija, Belinka, Medex in Tiskarna Medium. Najboljše smo razglasili ob Dnevu čebelarstva, ki je potekal prvo soboto v decembru. Do čebel najprijaznejša občina v letu 2011 je postala Občina Žirovnica. Drugi mesti sta zasedli občina Veržej in Občina Bohinj, tretje mesto pa je pripadlo Občini Dobrna. Do čebel najprijaznejše podjetje v letu 2011 je postala tiskarna Medium. Drugi mesti sta zasedli podjetji Atotech Slovenija in Medex, tretje mesto pa je pripadlo Belinki. Več o dogajanju na Dnevu čebelarstva si lahko preberete tudi v reportaži, objavljeni v tej številki SČ.

Kaj je komisijo prepričalo, da je podelila naziv do čebel najprijaznejše občine prav občini Žirovnica si preberite v nadaljevanju članka. Utemeljitev podelitve naziva za najprijaznejše podjetja podjetju Medium si boste lahko prebrali v SČ 2/2012.

Župan Občine Žirovnica, do čebel najprijaznejše občine v letu 2011, gospod Leopold Pogačar je zapisal: »Občina Žirovnica oz. občinski svet je na svoji redni seji, 28. junija 2007, soglasno sprejel sklep, da bo v okviru svojih pristojnosti storil vse za zaščito svojega območja pred vnosom in uporabo gensko spremenjenih organizmov (GSO). Občina podpira akcijo ČZS, da na občinske javne površine sadimo medovite rastline, saj smo našemu komunalnemu podjetju Jeko-in že leta 2009 naročili, naj na te javne površine, ki jih ureja v okviru javne službe, sadi samo medovite rastline. Občina skrbi za kulturno dediščino

– Janšev čebelnjak, ki ga je dala v upravljanje Zavodu za turizem in kulturo Žirovnica, v občinskem proračunu pa redno namenja sredstva za njegovo vzdrževanje. Občina iz svojega proračuna (razpisi in donacije) sofinancira delo domačega čebelarstva društva in ČZG ter po svojih močeh pomaga pri zagotavljanju finančnih sredstev za vzdrževanje Plemenilne postaje Anton Janša Zelenica, za katero smo v proračunu za leto 2010 namenili 2000 EUR. Poleg tega občina na svoji spletni strani in v občinskih novicah občane redno obvešča o dejavnostih ČZS, kot župan se v vrtcu Žirovnica redno udeležujem tudi medenega zajtrka, ki ga organizirata ČZS in domače ČD Antona Janše. Skupaj z Zavodom za turizem in kulturo razvijamo čebelarstvo kot turizem, v tem okviru pa smo pripravili celosten turistični produkt. Na tradicionalni občinski turistični prireditvi Veseli dnevi smo že dvakrat zapored organizirali vesele oz. zabavne čebelarstvo igre, spodbujamo kmetijstvo kot panogo (finančna pomoč iz proračuna na podlagi razpisov), kot župan pa sem bil leta 2009 razglašen za najžupana Gorenjske. Na OŠ Žirovnica deluje

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.

Sužid 41, 5222 Kobarid

031 870 709, 05 388 5856

info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

- **AŽ-, LR- in DB-satniki**, zažičeni, že za 0,80 EUR
- **Šablona za sočasno zbijanje in žičenje** AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- **matice iz Triglavskega narodnega parka**
- **Čebelje družine na AŽ-, LR- in DB satih**
- **panji LUCKA** – predstavitev na celjskem sejmu
- **Lipov med** iz okolice Kobarida

Čebelarjem z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

čebelarški krožek, v sodelovanju z RP Investicije iz Šenčurja smo ob začetku komunalnega opremljanja poslovne cone v Žirovnici zasadili drevored medovitih kanadskih javorjev, podprli smo nov turistični produkt »V zibelki slovenskega čebelarstva in kulture«, ki je bil v okviru regijskega tekmovanja razglašen za najtematsko pot, sam pa sem ob pomoči družine Noč iz Sela pri Žirovnici letos pridelal prvi med iz panja, ki mi ga je kot najžupanu podarila ČZG.«

Vsem občinam in podjetjem se zahvaljujemo za sodelovanje, najboljšim pa seveda iskreno čestitamo in želimo še veliko uspeha pri njihovem delu na področju ohranjanja čebel. Tudi v letu 2012 bo potekal izbor občine in podjetja, ki sta do čebel najprijaznejša, zato že zdaj pozivamo k sodelovanju vse slovenske občine in vsa podjetja. Novi razpis bo objavljen na spletni strani www.ohranimo-cebele.si v začetku leta 2012.

Nataša Lilek, JSSČ

Naj naš planet brenči, saj si ne smemo privoščiti, da bi bil tiho!

Člani komisije za izbor do čebel najprijaznejše občine/podjetja v letu 2011 smo se 14. 11. 2011 zbrali na sedežu ČZS. Na podlagi Pravilnika o izboru do čebel najprijaznejše občine je delo potekalo dokaj gladko, zato so bili razmeroma hitro znani tudi rezultati.

Osebo sem bil vesel, da sem vsaj nekaj prispeval k tej dejavnosti in da se ta nadaljuje, saj bomo javnost na ta način informirali in tudi izobraževali v dobro vseh nas in v dobro življenja na tem malem »okroglem« modrem planetu. Treba je spoznati, da

so med in čebelji pridelki res sladka stran zgodbe, da pa je vse drugo, kar omogoča razvoj ekosistema, še skoraj pomembnejše. In da je zelo pomembno, kako vse to varujemo in razvijamo, zato mi ta akcija še posebej veliko pomeni. Seveda pa ne gre brez morebitnih predlogov; o nekaterih smo člani komisije razpravljali že v neformalnem delu našega dela (celoten prispevek si lahko preberete na spletni strani www.ohranimo-cebele.si).

Mag. Franci Žohar, član komisije za izbor do čebel najprijaznejše občine/podjetja v letu 2011

ApiSlovenija 35. dnevi čebelarstva v Celju, Celjski sejem, 16.–18. marec 2012

Največje srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji!
Na njem boste lahko:
izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

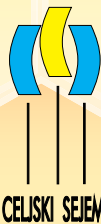
PROGRAM:

- **petek, 16. marca:** 1. mednarodni simpozij o kranjski čebeli;
- **sobota, 17. marca:** seminar o zdravstvenem varstvu čebel in varnih čebeljih pridelkih ter 2. mednarodna konferenca čebelarskih organizacij, katere osrednji temi bosta problematika in reševanje zdravstvenega varstva čebel ter skrb za varne čebelje pridelke;
- **nedelja, 18. marca:** seminar o primerih dobrih čebelarskih praks.

Izrabite ugodnosti **ZGODNJE PRIJAVE RAZSTAVLJALCEV ZA UDELEŽBO NA SEJMU!**

Vašo prijavo pričakujemo do 16. januarja 2012.

Informacije: Renata Košenina, vodja ApiSlovenija, tel.: 03/543 32 01,
e-pošta: renata.kosenina@ce-sejem.si

Spremljanje čebeljih družin v okviru strokovne naloge v letu 2011

Peter Kozmus*, peter.kozmus@kis.si

Uvod

Na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS) od leta 2009 izvajamo strokovno nalogo z naslovom Ugotavljanje in ocena vpliva fitofarmaceutskih sredstev v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in čebelarstvo prakso na čebelje družine, ki jo financira Fitosanitar-na uprava RS. Za tovrstno raziskavo smo se odločili zaradi obsežnejšega zimskega propada čebeljih družin leta 2008 v Sloveniji, zaradi zastrupitev čebel v istem obdobju ter zaradi številnih poročil, predvsem iz zahodnih držav, o nepojasnjenih izgubah čebel. Tudi v Sloveniji je v tem obdobju sovpadalo več dejavnikov, ki bi lahko negativno vplivali na razvoj in zdravstveno stanje čebel (bolezni, spremenjena kmetijska praksa, nova sredstva za varstvo rastlin, podnebne spremembe ...). V raziskavi smo pozornost namenili predvsem vprašanju, kakšno vlogo ima pri tem kmetijstvo, ki lahko na čebele vpliva tako prek setvene strukture in z njo povezane čebelje paše kot tudi prek rabe fitofarmaceutskih sredstev (FFS).

Vzpostavitev spremljanja

Opazovalno mrežo 90 čebeljih družin na 30 stojiščih smo vzpostavili leta 2009. Stojišča, na katerih so bile po tri čebelje družine, so bila skrbno izbrana in glede na najpogostejši način kmetovanja razdeljena v štiri skupine, in sicer:

- 10 stojišč na območje intenzivnega poljedelstva,
- 6 stojišč na območje intenzivnega sadjarstva,
- 4 stojišča na območje intenzivnega vinogradništva,
- 10 stojišč na območje ekstenzivnega kmetovanja.

Za 45 čebeljih družin na 15 stojiščih skrbi in jih spremlja KIS, preostale pa ob pomoči čebelarjev spremljajo veterinarji specialisti za zdravstveno varstvo čebel pri Nacionalnem veterinarskem inštitutu.

Spremljanje čebeljih družin

Družine, ki jih spremlja KIS, v posameznem letu obiščemo od 14- do 16-krat (ocenjevanje prezimitve družin, redni pregledi družin in redna vzorčenja, zatiranje varoj, zimsko krmljenje ...). Med letom zbiramo vzorce cvetnega prahu (za analizo vsebnosti ostankov FFS) ter vzorce pašnih čebel in iztrebkov matic, na podlagi katerih ugotavljamo navzočnost

Nosema spp. in različnih virusov (virus deformiranih kril, mešičkaste zalege, akutne paralize čebel in virus črnih matičnikov). V okviru spremljanja preverjamo tudi prezimitev čebeljih družin in uspešnost zatiranja varoj. Veterinarji NVI pri čebelarjih ugotavljajo stanje čebel dvakrat na leto ter ob tem odvzamejo vzorec cvetnega prahu. V njem potem analizirajo vsebnost ostankov 713 vrst kemičnih sredstev in periodno sestavo.

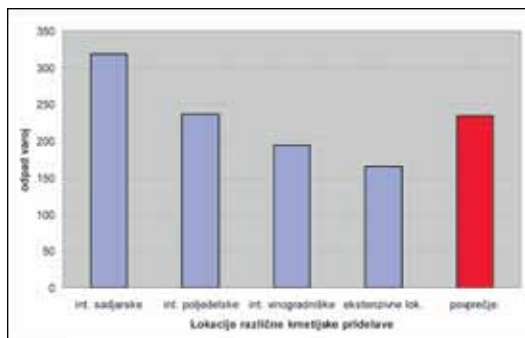
Prezimatev družin

Prezimatev čebeljih družin smo leta 2011 ocenjevali v obdobju od 21. do 25. marca. Od skupaj 51 družin, kolikor smo jih jeseni 2010 zaznali, je čez zimo propadlo pet družin, enako kot leto prej. Razlog za odmrtnost je bilo v vseh primerih pomanjkanje hrane v kombinaciji z vremenskimi razmerami.

Napadenost družin z varojami

Napadenost čebeljih družin z varojami smo ugotavljali s spremljanjem naravnega odpada varoj v obdobju od 1. do 19. avgusta. V obdobju dveh tednov je povprečno odpadlo po 0,33 varoje na dan. Poletno zatiranje varoj z apiguardom smo izvajali v obdobju od 1. avgusta do 3. septembra. Odpad varoj smo med zatiranjem ugotavljali vsak teden. V obdobju štirih tednov je iz posamezne družine povprečno odpadlo po 0,71 varoje na dan.

Zaradi razmeroma majhnega odpada varoj med zatiranjem smo v začetku oktobra v 22 družinah opravili še testno zatiranje s sredstvom CheckMite®. Odpad varoj je bil v primerjavi s poletnim zatiranjem

Graf 1: Povprečen odpad varoj iz čebeljih družin po zatiranju s sredstvom CheckMite® v obdobju 14 dni, razdeljen po tipih kmetijske pridelave

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

velik, vendar se je razlikoval tako med družinami kot tudi med stojišči. Iz posamezne družine je v dveh tednih povprečno odpadlo po 243 varoj, to pa dokazuje, da so bile čebele pred zatiranjem hudo napadene z varojami. Razlike v odpadu varoj med posameznimi tipi stojišč so prikazane v grafu 1.

Navzočnost spor *Nosema* spp. pri delavkah

Leta 2011 smo navzočnost spor *Nosema* spp. pregledali pri pašnih čebelah in iztrebkih čebeljih matic. Tako kot v letih 2009 in 2010 spor *Nosema* spp. v iztrebkih matic nismo ugotovili. Rezultati števila spor v vzorcih pašnih čebel v primerjavi z rezultati iz leta 2009 in 2010, razdeljeni po tipih stojišč so podani v grafu 2.

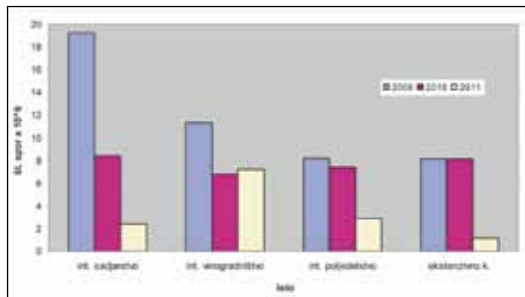
Iz prikazanih rezultatov je razvidno, da je bila okužba družin z *Nosema* spp. leta 2011 manjša kot v letih 2009 in 2010. Nekoliko večja napadenost s sporami je bila ugotovljena samo v vzorcih, zbranih iz družin z območij z intenzivnim vinogradništvom.

Ugotovljeni ostanki FFS

Ostanke FFS smo ugotavljali v 50 zbranih vzorcih cvetnega prahu. Leta 2011 smo vsebnost FFS ugotovili na treh stojiščih (enem na območju intenzivnega poljedelstva in dveh na območjih z intenzivnim sadjarstvom). Ugotovili smo vsebnost petih različnih kemičnih spojin (tiaklopid, terbutilazin, heksitiazoks, pirimetanil, ciprodinil). Dve ugotovljeni aktivni spojini sta pripadali skupini fungicidov, preostale tri pa skupini herbicidov, insekticidov in akaricidov.

Sklepi

- Statističnih razlik v razvoju in zdravstvenemu stanju čebeljih družin, v obdobju treh let, med različnimi tipi lokacij nismo ugotovili.
- Več ostankov pesticidov v cvetnem prahu smo ugotovili v vzorcih iz intenzivno sadjarskih in vinogradniških lokacij v primerjavi z intenzivno poljedelskimi.
- Prezimatev čebeljih družin leta 2011 je bila kljub propadu petih družin uspešna.
- Čebele so v stik s tiaklopidom prišle ob obiskovanju cvetoče oljne ogrščice, saj pripravek BISCA-

Graf 2: Rezultati navzočnosti spor *Nosema* spp. pri pašnih čebelah, razdeljenih po različnih tipih stojišč v letih 2009, 2010 in 2011

YA, katerega aktivna snov je tiaklopid, uporabljajo za zatiranje repičarja v oljni ogrščici.

- Čebele so v stik s terbutilazinom in heksitiazoksom prišle zaradi eksodrifta (tj. zanašanja zunaj območja škropljenja) škropilne brozge s ciljne kulture (koruza) na sosednjo kulturo (oljna ogrščica), pri heksitiazoksu pa je mogoč tudi endodrift (razširjanje na druge rastline v območju škropljenja) škropilne brozge na cvetočo podrast. Terbutilazin je bil najden tudi v analiziranih vzorcih oljne ogrščice v okolici stojišča, to pa nakazuje, da je bila škropilna brozga s ciljne kulture занесена na sosednjo. Palinološka sestava istega vzorca cvetnega prahu je pokazala, da je v njem 65,2 % cvetnega prahu oljne ogrščice.
- Čeprav so bile na treh stojiščih ugotovljene okužbe z *Nosema* spp. in virusi in čeprav so bila na njih navzoča tudi FFS, so se družine v poletnem obdobju na njih dobro razvijale, slabši razvoj pa je bil opazen v jesenskem obdobju.
- Po jesenskem zatiranju varoj s sredstvom CheckMite® smo ugotovili, da je bila napadenost družin z varojami v jesenskem obdobju razmeroma velika.
- Na stojiščih, na katerih je bila ugotovljena velika napadenost čebel z varojami, pričakujemo slabšo prezimatev družin v obdobju 2011/2012. Prav tako pričakujemo slabšo prezimatev družin na preostalih stojiščih, na katerih nismo opravili jesenskega zatiranja varoj. ■

**Vabljeni na ogled
demonstracijske čebelarске opreme!**

Oprema za male in velike čebelarje.
Optimizirajmo točenje in polnjenje medu.
Od čebele do kozarca: Delovna orodja kot linija!

MEDOFIT
Medofit, trgovina s čebelasko opremo d.o.o.

Čirče 24 a, 4000 Kranj
GSM 040 399 778
JanezKert@yahoo.com

Spoštovani čebelarji, smo novo podjetje v Sloveniji in smo uradni zastopnik za Italijansko čebelarsko opremo Giordan.

Kakovost in varnost slovenskega medu

– Poročilo o izvajanju interne kontrole medu

Andreja Kandolf* in Nataša Lilek**, andreja.kandolf@czs.si, natasa.lilek@czs.si

Uvod

Tudi letos smo na podlagi Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2011–2013 (Ur. l. RS, 4/11) in razpisa MKGP na ČZS izvajali interno kontrolo medu. V interno kontrolo medu je bilo vključenih več kot 360 vzorcev. Izvedli smo tiste analize, ki jih zahteva Pravilnik o medu (Ur. l. RS, 4/11), to pa so: vsebnost vode, vrednost specifične električne prevodnosti, vsebnost hidroksimetilfurfurala (HMF), vrednost diastaznega števila, vsebnost prostih kislin, vsebnost nepropnih snovi in vsebnost sladkorjev. Določali smo tudi vrsto medu ter vsebnost ostankov sredstev za zatiranje varoj v medu, poleg tega pa smo ocenjevali še senzorične lastnosti medu. Analize, ki jih določa Pravilnik o medu, smo izvedli v našem laboratoriju, v katerem smo ob pomoči strokovnjakov z Biotehniške fakultete določali tudi vrsto medu, vsebnost ostankov v medu pa je letos analiziral Kmetijski inštitut Slovenije.

Tokrat smo določali vsebnost razpadnih produktov amitraza in vsebnost kumafosa, ki ga vsebuje sredstvo CheckMite®, tega pa so čebelarji v minulem letu precej uporabljali za zatiranje varoj.

Ker v medu ostajajo ostanki kemičnih sredstev, je zanje predpisana najvišja mejna vrednost ostankov (MRL), ki pove, kolikšna je najvišja dovoljena vsebnost ostankov v živilu, da je to še vedno varno. Sredstva, ki nima določene najvišje mejne vrednosti ostankov (MRL), pri pridelavi živil ni dovoljeno uporabljati. Obstaja pa nekaj izjem in za čebele so to: flumetrin (npr. Bayvarol®), timol (npr. Apiguard®) ter mravljinčna, mlečna in oksalna kislina.

Pravilnost nalepk za med

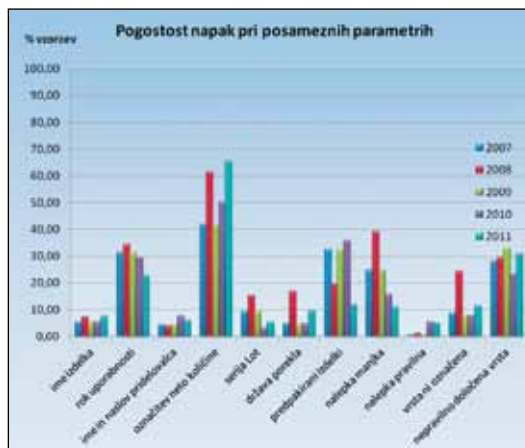
Pri označevanju medu najdemo precej napak. Kljub temu, da smo uvedli enotne nalepke za med, **več kot 60 % vzorcev** ni bilo ustrezno označenih. Približno 11 % vzorcev medu ni bilo označenih, pri 17 % vzorcih sta bila ustrezna tako označevanje kot senzorična analiza medu, 5,3 % vzorcev pa je bilo ustrezno označenih, niso pa bili senzorično ustrezni. Štirje vzorci niso bili v ustrezni embalaži.

Pri označevanju je najpogostejša napaka označevanje neto količine, saj število, ki označuje

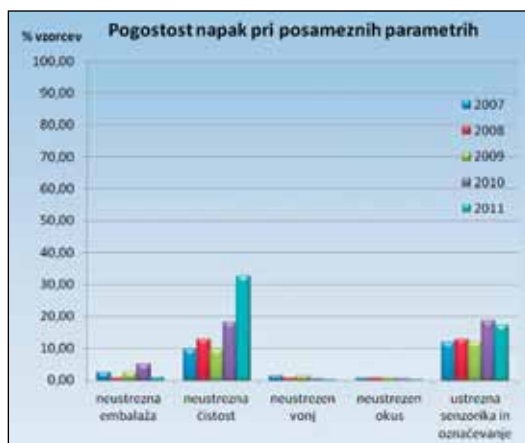
neto količino ni ustrezno veliko. Pogosto tudi rok uporabnosti ni zapisan s pravilnimi besedami. Največkrat se zgodi, da besedam *Uporabno najmanj do* ne sledi točen datum, temveč samo letnica roka uporabe. V več kot 12 % vzorcev medu tudi ni bil označen kot predpakirano živilo, manjkala je prelepka, kljub temu pa je ta odstotek precej nižji kot doslej.

Senzorična ocena medu

Glede na senzorične lastnosti medov so z izjemo enega vzorca vsi preostali ustrezali Pravilniku o medu. En vzorec je imel za med netipičen okus in

Graf 1: Odstotek neustreznih vzorcev po posameznem parametru

Graf 2: Odstotek neustreznih vzorcev po posameznem parametru

* mag. svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane,

** svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

aromo. Sicer pa kar skoraj 33 % vzorcev medu ni bilo ustrezno čistih; ti vzorci so bili fizično onesnaženi.

Nečistoče v medu

Med, namenjen za prodajo, ne sme biti onesnažen. Najpogostejše je med fizično onesnažen z delci voska, vendar v končnem izdelku tega ne sme biti. Vosek ni naravna sestavina medu, posledica njegove vsebnosti v medu pa je lahko sprememba okusa, barve in vonja.

Da se izognemo fizičnemu onesnaženju medu, ga precejamo in posnemamo. Precejamo ga s cedili, katerih luknjice so večje od 0,2 mm, da v njih poleg nečistoč ne zastane tudi cvetni prah. Priporočljivo je 1–2-kratno cejenje medu z različno gostima cediloma. Potem mora med še dan ali dva mirovati, medtem pa se na površje dvignejo delci voska in preostale primesi ter mehurčki zraka. Drugo posnemanje je priporočeno 14 dni po točenju. Čebelar naj posname vse nečistoče, ki se pojavijo na površini, in postopek po potrebi ponovi. Ponavlja naj ga tolikokrat, dokler površina medu ni povsem čista in brez mehurčkov.

Zavedamo se, da je zagotavljanje povsem čistega medu težavno, saj cedilo prepušča zelo majhne delce, njihova specifična teža pa je takšna, da počasi priplavajo na površje. Čebelarjem tako svetujemo, da med točite »spodaj« skozi pipo in da zadnje kilograme medu, v katerih je največ nečistoč, porabite za predelavo. Priporočamo tudi, da kozarec pred prodajo in pred pritrditvijo prelepke še enkrat pregledate in morebitne nečistoče posnamete z žlico. Čebelarje tudi pozivamo, da svetovalcem Javne svetovalne službe v čebelarstvu (andreja.kandolf@czs.si, 01/729 61 33) sporočite, če imate morda kak posebno učinkovit pripomoček za posnemanje medu.

Fizikalno-kemijske analize medu

Glede na fizikalno-kemijske analize so Pravilniku o medu (2011) ustrezali vsi vzorci. Vzorci so kazali višjo kakovost, kot jo določa Pravilnik o medu (Ur. l. RS, 4/11), saj je med največkrat vseboval od 15 do 17 % vode, vsi vzorci pa so vsebovali manj kot 18,6 % vode. Prav tako je bila pri vseh vzorcih izmerjena vsebnost HMF manj kot 9 mg/kg.

Določanje botaničnega porekla medu

Ta vrsta analize je bila namenjena kot pomoč čebelarjem pri določanju vrste medu. V skladu s Pravilnikom o medu lahko izraz med dopolnimo z navedbo cvetov ali rastlin, če med v celoti ali delno izhaja iz navedenega izvora in ima njegove senzorične, fizikalno-kemične in mikroskopske lastnosti. Za določanje vrste medu so pomembne

senzorična in pelodna analiza ter vrednost električne prevodnosti, to pa potrjujejo tudi naše ugotovitve.

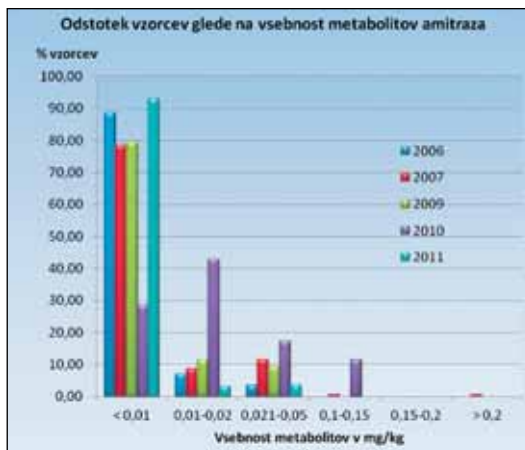
Čebelarji so napačno deklarirali 31,67 % vzorcev, pri 11,67 % vzorcev pa vrsta medu ni bila določena. Še vedno ugotavljamo, da čebelarji napačno označujejo med, letos pa je bilo število takšnih vzorcev celo večje kot lani. Letos smo kot med označili skoraj 12 % več vzorcev, pri katerih nismo mogli določiti vrste medu, ker se senzorične lastnosti ne ujemajo z električno prevodnostjo. Razlog za to utegne biti tudi letošnja sezona kot taka oz. to, da je bilo letos več mešanih medov. Takšno preverjanje je treba nadaljevati tudi v prihodnje in mu nameniti še več pozornosti, saj se je izkazal kot največji problem.

Enemu vzorcu pa vrste nismo določili, ker ni imel tipičnih senzoričnih lastnosti za med, temveč je imel lastnosti eteričnega olja. En vzorec, ki smo ga označili kot med, je imel kovinski priokus. Čebelarja smo prosili, da v analizo prinese nov vzorec, da izločimo vpliv embalaže.

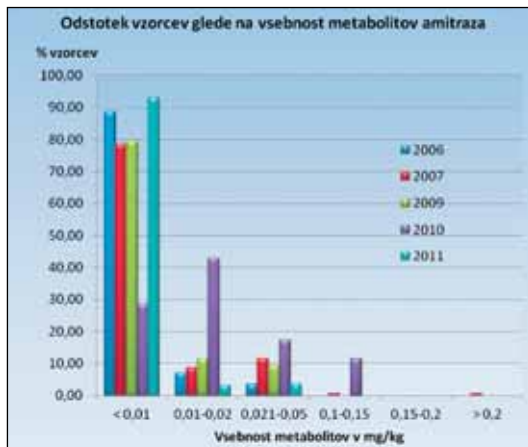
Čebelarjem svetujemo, naj za določitev vrste medu prosijo za pomoč terenskega svetovalca na njihovem območju, saj je napačna označitev pravzaprav zavajanje porabnikov. Terenski svetovalec lahko na podlagi meritve električne prevodnosti določi, ali je med nektarnega ali maninega izvora, upoštevati pa mora tudi izjemi, kot sta kostanjev in lipov med. Določitev vrste medu pri tistih medovih, ki niso tipični za posamezno vrsto, je lahko precej težavno celo z laboratorijsko analizo. Pravilnik o medu je pomanjkljiv, saj ne predvideva mešanih medov, torej tistih, ki so tako maninega kot nektarnega izvora.

Ostanki v medu

Namen te vrste analiz je spremljati, kako kemična sredstva za zatiranje varoj onesnažujejo slovenski med. Analiziranih je bilo 130 vzorcev medu, od tega

Graf 3: Odstotek vzorcev glede na vsebnost razpadnih produktov amitraza

Graf 4: Odstotek vzorcev glede na vsebnost kumafosa

je bilo 92 vzorcev medu pridelanih v letu 2011, 38 pa v letu 2010.

Vsebnost metabolitov amitraza je precej manjša kot leto prej, saj so čebelarji po večini uporabljali kumafos, ker pa amitraz ni lipofilan, se ne veže v vosek in tako ne ostaja v satju.

Vsebnost kumafosa se je po pričakovanjih povečala, noben vzorec pa ni presegel predpisane vre-

dnosti. Najvišja vsebnost kumafosa je bila 0,04 mg/kg medu, to je malo manj kot polovica dovoljene vrednosti. Pri skoraj 70 % vzorcev letos pridelanega medu je bila vsebnost kumafosa pod mejo detekcije.

Sklep

Tak način spremljanja kakovosti je brez dvoma treba nadaljevati. V prihodnje bo treba še večji poudarek nameniti označevanju medu in določanju vrste medu, pa tudi spremljanju varnosti in kakovosti medu. Stremeti je treba k zniževanju vsebnosti ostankov v medu in k spodbujanju uporabe sonaravnih sredstev za zatiranje varo (zdravila na osnovi eteričnih olj in organskih kislin).

Zavedati se moramo tudi, da moramo biti pazljivi tudi na tehnološke napake in da krma za čebele v nobenem primeru ne sme priti v med. Tega sicer z omenjenimi analizami ne moremo odkriti, dodatne analize pa lahko to ugotovijo. Naša naloga je, da pridelujemo varen, kakovosten med, ki ga ustrezno pripravimo za trg in označimo. Čebelarje pozivamo, da bodite pazljivi pri označevanju medu. Če nimate možnosti uporabe računalnika, za pomoč pri dotisku podatkov prosite svetovalce. Če pripravljate svojo nalepko za med, pa predlagamo, da za pomoč prosite svetovalno službo. ■

Sodobno čebelarjenje – Razvoj čebelje družine v spremenjenem okolju (II. del)

Čebelarjevi posegi in razvoj čebelje družine

Zazimljenje. Čim močnejša je bila družina poleti, odstotno več čebel pozneje izgubi. Konec septembra se njihovo število ustalilo med 8.000 in 15.000. Do zimskega mirovanje izgubi družina nadaljnjih 2.000 do 3.000 poletnih čebel. Družine z mladimi maticami dosežejo maksimum števila čebel kasneje kot družine s starimi maticami.

Zimske čebele, ki se delno poležejo že julija, delno v avgustu večinoma pa v septembru, poseda po satju, jedo cvetni prah in se priključijo krmljenju zalege in nabiranju hrane šele v pozni jeseni. Že pred krmljenjem se je dobro odločiti katere družine bodo šle v zimo. Minimalno število čebel za uspešno prezimitev je med 5.000 in 8.000 čebel. Šibke družine združiti ali ojačati, družine, ki kažejo bolezenske znake pa likvidirati. Velikost gnezda v pozni jeseni ni znak velikosti zimске populacije, ker je velik del čebel kratkoživih in bo pred zimo odmrlo. Če so družine zaradi pozne paše oslabiljene, zazimiti samo tiste družine, ki dosegajo populacijo več kot 5.000 čebel. Prezimovanje čebelje družine omogočajo

zimske čebele, dolgoživost matice ter zaloga hrane v satju in telesu čebel delavk.

Izzimljenje. Prehod zimske na poletno družino bo uspešen, če so zimske čebele sposobne krmiti dovolj zalege. Pri šibkih družinah je ta obremenitev prevelika. Če je spomladanski razvoj počasen, so verjetni vzroki bolezni in neugodno vreme. Življenjska doba in odmiranje zimskih čebel igra pri tem pomembno vlogo. Čim več zimskih čebel naj bi spomladi čim dalj časa živelo. Spomladi se pogosto poleže samo 75 do 80 % zastavljene zalege, v slučaju pomanjkanja cvetnega prahu pa je ta procent lahko še nižji. Nosemavost skrajšuje življenjsko dobo čebel, kar se dogaja predvsem aprila in v začetku maja.

Preskrba čebel z ogljikovimi hidrati. Družine preživijo brezpašno obdobje s pomočjo zaloga hrane, katere količina je zelo pomembna pri zazimljenju in tudi pri izzimljenju ter spomladanskem razvoju, ko družina večino zaloga porabi pri krmljenju zalege. Če ji v spomladanskem obdobju hrane zmanjka ali pa ji družina ne more slediti, v roku nekaj ur ali dni odmrje.

Foto: Milan Meglič

Živalna družina pozno jeseni. Od števila nepoškodovanih zimskih čebel zavisi, kakšna bo njena moč konec zime.

Za krmljenje za zimsko zalogo je zelo primerna tekoča hrana, na primer sirup ali sladkorna raztopina. V trgovinah se dobi že pripravljene sirupe, ki so po sestavi podobni nektarju ali medu. Pogače za tako krmljenje niso primerne.

Dražilno krmljenje spomladi, ki ga čebelarji izvajajo z namenom, da bo matica več zalegala in da bo kasneje boljši izkoristek paše, je še vedno omenjano v večini tudi novejših učbenikov, zlasti pa je prisotno v praksi. Temeljite raziskave v zadnjih 20. letih pa so nesporno dokazale, da dražilno krmljenje s sladkorno raztopino nima za posledico niti večjega zaleganja, niti hitrejšega razvoja družin. S takim ukrepom družin ni mogoče usmeriti v večje nabiranje cvetnega prahu, niti k večjemu donosu medu. Dokazano je tudi, da se družine, ki so bile krmljene z dodatki beljakovin, razvijajo celo slabše (verjetno zaradi fermentirane hrane). Dražilno krmljenje spomladi z nstrganjem satov s hrano ne vodi v večjo porabo hrane, ne v hitrejšo širjenje gnezda, ne k boljšemu razvoju družin. Isto velja za krmljenje z medom ali obračanjem naklad za 180°.

Pozno poletno dražilno krmljenje nima za posledico povečanja prezimovanja sposobnih čebel. Tudi ni nobene razlike pri spomladanskem razvoju. Je pa možno, da je zaradi pozno poletnega dražilnega krmljenja nekaj več zalege, vendar te čebele niso zimske čebele. Vpliv lokacije na razvoj družin je bistveno večji, kot pa posegi čebelarja.

Preskrba z beljakovinami. Zadostna preskrba s kakovostnim cvetnim prahom je odločujoča za razvoj notranjih organov čebele, posebno beljakovinsko maščobnih teles in za proizvodnjo krmlilnega soka. Ob pomanjkanju cvetnega prahu čebele pojedjo celo lastno zalego. Ob pomanjkanju cvetnega prahu v naravi ali v satju, čebele ne morejo krmiti veliko zalege, zaleganje se lahko celo ustavi.

Krmljenje s cvetnim prahom spomladi vpliva na začasno povečanje aktivnosti zaleganja, na razvoj družin pa ne vpliva. Takoj po končanem obdobju pomanjkanja cvetnega prahu iz narave, si družine zelo hitro opomorejo.

Krmljenje s cvetnim prahom v brezpašni dobi na aktivnost zaleganja in življenjsko dobo čebel nimajo nobenega vpliva. Krmljenje s cvetnim prahom celo povzroči, da nekatere družine zmanjšajo naravno nabiranje cvetnega prahu. Krmljenje s cvetnim prahom je tvegano tudi zaradi možnih infekcij s spori poapnele zalege in hude gnilobe ali z virusi.

Nadomestki cvetnega prahu ne morejo nadomestiti naravnega cvetnega prahu.

Mere satov in velikost panja. Čebele težijo h kroglasti obliki gnezda. Če jim je to onemogočeno, le s težavo razširijo gnezdo v druge smeri in običajno reagirajo s povečano rojnostjo. V votlinah se ob povečanju zimske zaloge gnezdo pomika navzdol in na koncu nastanejo visoki sati. Z visokimi sati je težje manipulirati. Posledica je kompromis med potrebami čebel in željo čebelarja.

Veliki ali mahni sati. Mere satnikov nimajo nobenega vpliva na zaleganje matic. Matice v družinah z malimi sati zalegajo spomladi enako kot matice v družinah z velikimi sati.

Medprostori med posameznimi sati niso za matico in čebele nobena ovira.

Naravna gradnja. Največ trotovine gradijo med aprilom in junijem. Umetni roji, ki so narejeni v juniju in kasneje, gradijo prvo leto brez dodanih satnic (to je v dodanih praznih satnikih) pretežno čebelje celice. Na takih satih se razvija družina podobno kot na satnicah in tudi v donosu medu ni bistvene razlike.

Vpliv matične rešetke. Matična rešetka ima za posledico, da je medišče slabše zasedeno, v njem je nižja temperatura, kar lahko zavira zorenje medu. Prednosti uporabe matične rešetke so večje od navedenih pomanjkljivosti.

Formiranje mladih družin. Je pomemben instrument za preprečevanje rojenja, razmnoževanje in pomladitev družin, zatiranje varoj in nadomestilo za izpadle družine. Mlade družine se formirajo kot narejenci (z zalego) ali kot umetni roji. Priporoča se, da je mladih družin 30-50 %. Stojišča z gozdno pašo za narejence niso primerna.

Z odvzemom zalege in čebel se lahko maksimum zaleganja in maksimum čebel pomakne tudi za 6 tednov naprej, kar omogoča dobro izkoriščanje gozdne paše. Z odvzetimi sati čebelje zalege se zmanjša število varoj tudi za 1/3.

Umetni roji. Družina, kateri smo odvzeli umetni roj preden je dosegla višek razvoja, se v roku 3 tednov opomore ali pa doseže celo še večje število čebel kot jih je bilo pred odvzemom umet-

nega roja. Če pa družini odvzamemo umetni roj po višku razvoja, je po treh tednih število čebel manjše kot ob času odvzema umetnega roja in te družine tudi v naslednjih mesecih ne dosežejo prvotnega viška razvoja. Umetni roj izgubi v prvih 3-6 tednih povprečno polovico čebel. Od začetka julija dalje umetnemu roju dodajati že zgrajeno satje in krmiti. Če doseže 6.000 do 8.000 čebel za zimo, je sposoben prezimovanja.

Vpliv rojenja na donos medu. Poleg čebel iz izrojenca, je v roju običajno še do 1/3 tujih čebel. Roj si hitro opomore, kljub temu je običajno paše takrat že konec. V izrojencu ostane cca. 6.500 čebel, njih število se hitro poveča, vendar ker ni več nove zalege, si opomore šele v avgustu. Rojenje za čebelarja pomeni do 20 kg medu manj. Pri čebelarjenju na med je možno rojenje obvladovati (preprečiti) in tako pridelati več medu.

Preventiva proti boleznim. Pomembno je opazovanje zalege, ker pravočasno odkriti znaki preprečijo škodo. Pomembno je formiranje mladih družin in jih prestaviti na drugo stojišče. Spomladi se lahko slabše, ampak zdrave družine združi z družinami z mladimi maticami. Staro satje je bolj obremenjeno z raznimi povzročitelji bolezni. Zato letno zamenjati najmanj 1/3 satja.

Zatiranje varoj. Ker imajo od varoj napadene zimske čebele krajšo življenjsko dobo, je potrebno v avgustu/septembru zmanjšati število zajedavcev najmanj za 80 %, ko pa ni več zalege, naj v družini ne bo več kot 50 varoj. V maju in juniju je možno zadržati nizko populacijo varoj s formiranjem mladih družin in z odstranjevanjem pokrite trotovske zalege. S pomočjo naravnega odpada varoj je treba spremljati stopnjo napadenosti in pravočasno ukrepati.

Vzreja matic glede na čistilno vedenja. Družine z bolj izrazitimi čistilnim nagonom so običajno bolj odporne na razne bolezni (huda in pohlevna gniloba, poapnela zalega). Pozitivno se lahko deluje v to smer s pomočjo odgovarjajočega testa.

Ugotavljanje moči čebelje družine. Z natančnimi metodami so čebelarji znanstveniki spremljali razvoj posamezne čebelje družine že od leta 1970 dalje. Po letu 1980 so spremljali razvoj na velikem številu čebeljih družin, na velikem številu različnih lokacij v Srednji Evropi. Na osnovi tega so prišli do odgovorov predvsem na sledeča vprašanja: koliko čebel je dejansko v panju, ali ima družina na višku razvoja 30.000 ali 60.000 čebel, koliko

čebel ima močna družina pri zazimljenju, koliko pri izzimljenju, kdaj ima družina največ zalege, koliko čebel in koliko trotov se izleže preko sezone, kakšen vpliv imajo čebelarjevi posegi na razvoj družin, ali so določeni pesticidi strupeni za čebele itd. Da so našli odgovore na ta vprašanja, so natančno ugotavljali število čebel, nepokrite in pokrite zalege, kar so spremljali preko cele sezone in sicer na vsake tri tedne (razvojni cikel čebel delavk – Liebefeldska metoda ocenjevanja).

Za čebelarstvo prakso so pomembne predvsem sledeče ugotovitve:

Različni čebelarjevi posegi, kakršni so priporočeni v mnogih strokovnih knjigah, kot na primer dražilno krmljenje in krmljenje s cvetnim prahom, so brez učinka in povzročajo samo delo in stroške. Tudi izbor panja ali mere satja so nepomembni za razvoj družin, imajo pa vpliv na tehniko čebelarjenja.

Ni uspešnega čebelarjenja brez vitalnih čebeljih družin. Pri tem ni toliko pomembna maksimalna moč družin, ampak vitalne družine z močno čebeljo populacijo preko celega leta. Pri tem je bistvenega pomena zazimljena in izzimljena populacija.

Tabela 1. Osnovne vrednosti v razvoju družin v srednji Evropi

Izhodiščne vrednosti	Število čebel
Zazimljena populacija	8.000–15.000
Normalna izguba čez zimo	2.000–3.000
Izzimljena populacija	5.000–13.000
Vrhunec populacije poleti	25.000–40.000
Izlezene mlade čebele/sezono	130.000–200.000

Temeljito poznavanje razvoja čebeljih družin pomaga optimizirati tehniko čebelarjenja – odpraviti šibke točke in vključiti nujno potrebne korekture. ■

Povzetek pripravila:
Milan Meglič in Janez Gregori

Vir: Imdorf, A., Ruoff, K., Fluri, P., (2008): *Volksentwicklung bei der Honigbiene*. Forschungsanstalt Liebefeld – Posieux ALP Forum. Št. 68 d., Bern, 87 str.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p. ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ
ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IPD.

Novice iz sveta

Franc Šivic, franc@silvaapis.com

Nemčija

Zaradi velikih izgub čebel v zadnjih letih je Evropska unija predlagala znanstvenikom, naj ustanovijo raziskovalno mrežo, poimenovano »Preprečevanje izgub čebeljih družin v Evropski uniji (Coloss)«, katere naloga bi bila ugotoviti poglavitne vzroke umiranja čebeljih družin. V to mrežo se je vključilo 270 znanstvenikov ter oblikovalo več delovnih skupin. Skupino za ugotavljanje delovne zmogljivosti, nagnjenosti k boleznim in stopnjo umiranja čebeljih družin vodi dr. Marina Meixner s čebelarskega inštituta Kirchhain.

Leta 2009 so v poskus vključili 621 naseljenih panjev. Razporedili so jih na 16 stojišč po vsej Evropi od južne Francije do vzhodne Poljske, od Finske do Grčije, in sicer na nadmorskih višinah od 10 do 800 metrov. Ker so želeli med drugim ugotoviti, koliko so proti boleznim in varojam odporne evropske čebelarje rase, so v poskus vključili sedem rodov kranjske čebele, dva rodova italijanske, tri rodove makedonske, tri rodove temne evropske in en rod sicilijanske čebele. Dogovorili so se, da poskusnih čebeljih družin ne bodo zdravili z nobenim sredstvom, edini apitehnični ukrep, ki ga bodo izvedli enkrat na leto, pa bo odvzem vse zalege.

Po treh letih so glede preživetja posameznih čebeljih ras že na voljo nekatere ugotovitve in te so za nas slovenske čebelarje zelo navdušujoče. Na prvo mesto po stopnji preživetja (ta je bila 37 %) se je povzpela (če govorimo v športnem žargonu) makedonska čebela, s stopnjo 33,5 % ji sledi kranjska čebela, na tretjem mestu je italijanska s stopnjo 21,4 %, tesno za njo se je s stopnjo preživetja 20,4 % uvrstila temna evropska čebela, sicilijanskih čebel pa je v tem obdobju preživel samo 4,2 %.

Poskus bo trajal toliko časa, dokler bo živih najmanj 25 % čebeljih družin, in tedaj bomo izvedeli, kako so se dokončno odrezale kranjice.

V SČ sem že poročal o rezultatih poskusov s kranjskimi in italijanskimi čebelami na kmetijskem inštitutu v mestu Bariloče v Argentini. Tudi tam ugotavljajo, da so kranjske čebele veliko bolj odporne proti varojam od italijanskih, to pa je seveda za slovenske čebelarje nadvse razveselljivo. Zato bomo morali v prihodnje glede na priporočila raziskovalne skupine Coloss še večjo pozornost nameniti genetski raznovrstnosti, torej čim bolj ohranjati posamezne ekotipe, če ti še obstajajo. Hkrati naj bi odbiro na svojem stojišču izvajal tudi vsak posame-

zen čebelar, pri tem pa naj bi bil pozoren predvsem na tiste družine, ki kažejo večjo odpornost proti varojam in čebeljim boleznim.

Vir: Büchler, R. (2011): *Eine Frage der Herkunft?* Deutsches Bienen Journal, št. 12, december 2011, str. 8.

Belgija

Julija lani se je na strokovnem izletu v Sloveniji mudilo 30 čebelarjev iz francosko govorečega dela Belgije pod vodstvom predsednika Etienna Bruneauja, našega znanca s kongresov Apimondie, v okviru katere vodi eno izmed komisij te svetovne organizacije. Med teden dni trajajočim obiskom so si ogledali različna čebelarstva, Čebelarski center na Brdu, Čebelarski muzej v Radovljici, Janšev čebeljak, en dan pa so bili tudi moji gostje v Šempasu. O svojih vtisih so pisali v reviji Abeilles & Cie. Med drugim jih je zelo navdušil naš način teoretičnega in praktičnega izobraževanja učencev v osnovnih šolah v okviru čebelarskih krožkov. Po njihovem mnenju je to nekaj edinstvenega v svetu in vredno posnemanja. Nekoliko pa so bili začudeni, da pri nas ni državne ustanove, ki bi študente izobraževala za poklic čebelarja. Kljub temu da na Biotehniški fakulteti kot fakultativni predmet obstaja predmet Čebelarstvo in da predavanja poleg študentov omenjene fakultete lahko poslušajo tudi zunanji poslušalci, pa znanje, ki ga pridobijo v okviru tega predmeta, ne zadostuje za oblikovanje poklicnega čebelarja. Da bi zadostili potrebam po višji obliki izobraževanja, ki bo namenjeno prihodnjim profesionalcem s tega področja, bo treba najti in ustrezno izobraziti predavatelje ter jim omogočiti, da si za svojo dejavnost pridobijo uradni certifikat.

Vir: Fayet, A. (2011): 'Abeille – l'école. Abeilles&Cie, september-oktober 2011, str. 29.

Italija

V kraju Selva del Montello, ki leži kaknih 70 kilometrov severno od Benetk, čebelarji pokrajine Veneto, ki je ena izmed najrazvitejših italijanskih regij, vsako prvo nedeljo v decembru organizirajo letno srečanje, ki se ga udeleži več kot 200 članov. Tako se je zgodilo tudi letos. Dopoldanski del je bil namenjen strokovnemu izobraževanju, po skupnem kosilu pa sta bila na vrsti veselo druženje in velika

tombola. Osrednji predavatelj sem bil tokrat jaz. Predaval sem o posebnostih slovenskega čebelarstva s poudarkom na čebelarstvu na turizmu. Drugi predavatelj je bil moj prijatelj dr. Raffaele Cirone, predsednik Zveze italijanskih čebelarjev iz Rima, ki je govoril o letošnjem kongresu Apimondie v Argentini, kot tretji pa je poklicni čebelar iz Toskane Fausto Bondi govoril o cvetnem prahu.

Že takoj na začetku posvetovanja, ko sem vstopil v nabito polno dvorano mestne hiše, me je pričakalo nenavadno presenečenje. Na vzvišenem mestu pod odrom je bil postavljen neki večji predmet, pokrit s slovensko zastavo. Po pozdravnih nagovorih predstavnikov lokalnih oblasti me je predsednik italijanske zveze čebelarjev Cirone povabil, naj odkrijem zastavo in pokažem občinstvu, kaj se skriva pod njo. In kaj je bilo to? Velika, iz belega kamna izklesana čebela, ležeča na reliefni upodobitvi Slovenije, sestavljeni iz čebeljih celic, od katerih je ena iz čistega zlata. Pod njo je izklesan velik napis Slovenija, levo od čebele pa prav tako izklesan Čebelarški center Slovenije v Lukovici in ob njem tipičen kranjski čebelnjak.

Odkritju je sledilo pojasnilo. Kip čebele z reliefom je darilo italijanskih čebelarjev za moj prispevek

Darilo italijanskih čebelarjev – kip čebele z reliefom.

k utrjevanju prijateljskih vezi med Italijo in Slovenijo ter izraz hvaležnosti za dobro organiziran izlet čebelarjev iz pokrajine Veneto, ki so poleti tri dni spoznavali slovensko čebelarstvo ter kulturne in naravne lepote naše dežele. In ko so mi darilo izročili v trajno last, sem moral obljubiti, da bom še naprej vodil italijanske čebelarje po Sloveniji, saj je še veliko takih, ki bi si radi ogledali domovino kranjske čebele. ■

**BJELOVARSKI SEJEM d.o.o., HRVAŠKA ČEBELARSKA ZVEZA,
HRVAŠKA KMETIJSKA KOMORA in
ČEBELARSKA ZVEZA BBŽ**

Vas vabi na

8. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM
4. in 5. februarja 2012. • SEJEMSKI PROSTOR GUDOVAC

Na Sejemskem prostoru Gudovac v Bjelovaruju v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o.,
Hrvaške čebelarstva zveze, Hrvaške kmetijske komore in Čebelarstva zveze
Bjelovarsko-bilogorske županije, bo 4. in 5. februarja 2012 potekal 8. mednarodni čebelarški sejem.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter ostalih čebeljih pridelkov, 2. razstava in prodaja čebelarstva opreme ter, 3. izobraževalni del.

www.bj-sajam.hr

Tel: +385 (0)43/238-840 • Fax: +385 (0)43/238-841 • E-mail: marketing@bj-sajam.hr, ivana@bj-sajam.hr, kovacic@bj-sajam.hr

Med v kulinariki

Marija Arh Ivanšek*, arh.maria@gmail.com

V starih civilizacijah so MED imenovali tekoče zlato, zlati eliksir, božji dar, bil je simbol plodnosti, lepote in ljubezni. Med je darilo ČEBEL, ki so starejše od človeštva, saj obstajajo najmanj 65 milijonov let. Katere skrivnosti in modrosti poznajo? Že samo graditev satja skriva v sebi pravzorec ŽIVljenja, ključ kreacije, notranjo uravnoteženost, večno harmonijo, saj v njem ni nepravilnosti, vse je z vsem povezano. Morda so imeli čebele v davni zaradi tega za simbol bogov. Tudi vsaka celica našega telesa ima svoj DNK – popolno informacijo o ustvarjanju in obnavljanju. Že od nekdaj so med in druge dragocene čebelje pridelke uporabljali kot dragoceno ŽIVilo, za različne terapevtske namene, v kozmetiki kot del naravnih lepotnih postopkov pri rojstnih, poročnih (medeni tedni) in pogrebnih obredih.

Čebele nas z medom, cvetnim prahom, propolisom, matičnim mlečkom in čebeljim voskom povežejo z našimi predniki, z našo narodno in kulturno dediščino, ki nam je zapustila čebelnjake, panjske končnice z različnimi motivi, umetelne sveče, filigransko izdelane škojeloške in dražgoške kruhke, lectova srca, ki so dekletu namesto fanta govorila čarobne besede, potice ... Povežejo nas z našo naravo, s cvetlicami, sadnim drevjem, z vsem našim okoljem – z vsemi in vsem. Čebele nas lahko naučijo življenja v sožitju z biotopom naše Zemlje. Zato uživajmo med iz naših krajev, saj bomo na ta način zaužili tudi cvetni prah rastlin iz našega okolja.

Kolikor več naših čutov je vključenih ob uživanju, tem bolje je. Vsako vrsto medu z našimi čuti vsakič zaznavamo drugače, saj so barva, okus in vonj odvisni od tega, kje so se čebele »pasle«. To upoštevamo tudi pri izbiri medu za posamezne jedi.

VID – Ko med podržimo proti svetlobi, nekatere spominja na jantar, druge na ustekleničeno sončno svetlobo; je različnih svetlejših in temnejših odtenkov. Lahko pa se tudi strdi, zato so ga nekdaj imenovali tudi strd. Ob pripravi različnih vrst testa in drugih jedi upoštevamo tudi barvo medu.

VONJ je zelo značilen za posamezno vrsto medu in med segrevanjem postane še izrazitejši. Koristen je lahko tudi zdravilni vonj v čebelnjaku, kjer človeka prav tako sprošča brenčanje čebel.

OKUS je odvisen od medicinske rastline in je lahko blag, nežen, grenkoben ali celo malce pekoč. Če posamezni jedi dodamo različne vrste medu in vsako

kombinacijo posebej pokusimo, jo okusimo in vonjamo čisto drugače. Okusov, barv in vonjev je toliko, kot je različnih vrst medu. Poleg teh čistih vrst obstaja še nešteto možnosti, da med popestrimo z različnimi dodatki. Tako mu lahko dodamo

zelišča, začimbe in dišave, npr. drobno narezan ali nariban ingver, muškato orešček, nageljnovc žbice, piment, strok vanilje, pomarančno ali limonovo lupinico, pehtran, sladki janež, meto, bergamot/čebeljo medeniko, cvetove rožmarina, kardamom, žajbelj, šetraj, timijan, semena gorčice, čili in cimet. Dodamo mu lahko tudi še sezamovo seme, pomarančo, grenivko, limono, limeto, klementino, orehe, mandlje, lešnike, brazilske orehe, pistacije, kostanj, kokos, kakav v prahu, belo in temno čokolado, suho in sveže sadje, sadne sirupe; različno užitno cvetje, kot so nagelj, vijolica, mačehe, boreč, krizantema, sivka, vrtni ognjič, gladiole, kapucinke, vrtnica, šipek; cvetne vode, kot sta rožna voda in pomarančna voda; cvetne sirupe, borove vršičke, encijan, bezgovo cvetje, meto, meliso in še vrsto drugih zdravilnih zelišč; aromatizirane kise, medene napitke iz mleka, jogurta, viskija, vina, žganja in seveda medico.

Generacije naših praprprababic so nam iz skromnih živil, ki so uspevale na naših tleh, z iznajdljivostjo, ustvarjalnostjo, spretnostjo in ljubeznijo zapustile bogato dediščino jedi z medom (kaše, pečena jabolka, potice, različne vrste štrukljev, sladice iz medenega testa ...). Zdaj imamo živil v izobilju, prepusimo se domišljiji in ustvarimo jed, ki bo teknila nam in naši družini.

Med lahko uporabimo kot dodatek marinadam za različne vrste mesa, predvsem za svinjino, divjačino, govedino, domačo in divjo perutnino, drobnico, za

sveže in prekajene ribe, morsko hrano in zelenjavo, ki je lahko dušena, pečena ali ocvrta. Meso lahko glaziramo tako, da zmešamo olje in med ter mešanici dodamo še manjšo količino želeja rdečega ribeza ali brusnic in z njo pred koncem pečenja namažemo meso. Pri hladnih začetnih jedeh med dodajamo k različnim vrstam sira, ki jih kombiniramo s sadjem in oreščki, k hladnim pečenkam in tudi v prelive za različne solate. Z medom lahko popestrimo okus različnih hladnih in toplih juh ter omak. Če ga dodamo različnim jedem iz riža, testenin, stročnic, zelenjave, oreščkov, lahko tudi iz mesa, te dobijo sladko-kisli priokus eksotičnih kuhinj. Med je lahko dodan kipnikom/pudingom, kruhu in različnim vrstam jedi iz raznovrstnega testa, kremam, strjenkam, sladoledom ter zmrzlinam. Uporabljamo ga lahko pri vlaganju sadja in zelenjave. Odlično tekne k svežemu sadju. Tudi v kuhinjah drugih narodov najdemo pestro ponudbo jedi z medom. Upoštevajmo osnovna načela:

- uživamo svežo, naravno pridelano hrano (niti postano niti industrijsko predelano), sezonsko sadje in zelenjavo, predvsem iz našega okolja;
- naše telo potrebuje tudi naravne maščobe (sicer imamo probleme s hormoni in še s čim);
- na deklaracijah živil preberimo tudi drobni tisk in se za začetek izogibamo vsaj vsemu z napisom »BREZ SLADKORJA« v dietnih pijačah, lahkih jogurtih itd., ker ti izdelki vsebujejo aspartam, ki povzroča vrsto hudih obolenj, ali druga umetna sladila;
- manj je več: merica MEDU na osebo na dan je ena ŽLICA;
- ker je med slajši od sladkorja, ga v posameznem receptu v primerjavi s sladkorjem uporabljamo tretjino manj in pečemo pri nižjih temperaturah;

- če nočemo uničiti vsega bogastva v medu, potem ga NE segrevamo na več kot 40 °C in ga jedi raje dodajmo po toplotni obdelavi živil.

Sredi vsakodnevne naglice si vzemimo čas in iz preprostega obeda naredimo vsakodnevni obred – zaužijemo **eno žlico medu**, bodisi samega

ali kot dodatek naši najljubši hrani, ob skodelici mleka ali čaja, ob lepem pogrinjku in morda celo vonju prižgane sveče iz voska. Zvečer se lahko pripravimo na krepčilen in pomlajevalni spanec z nego kože, las in zob z medom, saj naj bi na kožo dali le to, kar je primerno tudi za uživanje. Privoščimo si slasten obed in z njim modrost zelišč in zdravilno moč medu. Začutimo sebe, zavedimo se svojih občutkov in poslušajmo modrost našega telesa glede tega, po kateri hrani se počutimo dobro, polni energije in sproščeno, po kateri pa se počutimo težke in otopele. Za naše dobro počutje in zdravje ni pomembno samo, kaj jemo, ampak tudi kako. Na sladek okus nas že od otroštva po večini vežejo lepi spomini in občutja sreče, s tem pa se krepki naš imunski sistem.

MED JE ESENCA vonjav in bogastva raznobarnega cvetja z naših polj in iz naših gozdov, čebelarje družine, dela čebelarjev in vseh drugih. Je spomin na sončne dni, v katerih omamno sladko diši po medicini, na brenčanje roja čebel na cvetoči jablani, hkrati pa tudi opomin vsem nam, da je treba vse čebelarje pridelke uporabljati spoštljivo in s hvaležnostjo. **NAMENIMO SE UŽIVATI V UŽIVANJU MEDU – ŽIVLJENJA.** ■

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Subvencije za
čebelarstvo opremo

Čebelarjeva opravila v januarju

Brane Borštnik – Velike Lašče, brane.borstnik@gmail.com

V letu, ki je pred nami, želim vsem obilo zdravja tako v družini kot pri čebelah. Naj bo vaše poslanstvo čebelarjenja prežeto z dobro voljo, optimizmom, s kančkom humorja in na koncu seveda z dobro letino.

Naj se najprej predstavim

Čebelariti sem začel pred osemindvajsetimi leti, zdaj pa čebelarim s 40 AŽ- in nakladnimi panji. Stacionarni čebelnjak imam v Prilesju pri Velikih Laščah na nadmorski višini 620 metrov. V bližnji okolici imam tudi dve rezervni stojišči, saj so nam takšna stojišča v veliko pomoč za uspešno čebelarjenje. Čebele imam naseljene tudi v opazovalnem panju iz stekla v dimenzijah kranjiča, v slamnatem košu, drevesnem duplu in seveda v opazovalnem panju. Opazovalni panj priporočam vsakemu čebelarju, saj je že sam pogled vanj edinstveno doživetje, ki čebelarju pove, kaj se dogaja v družini in v naravi. S tem si prihrani marsikatero nepotrebno brskanje po panju in vznemirjanje čebel, čebeljo družino pa obvaruje pred nepotrebnim stresom. Tako kot večina čebelarjev sem bil pri delu s čebelami enkrat bolj in drugič manj uspešen.

Zdaj sem že tretji mandat predsednik ČD Velike Lašče, pred tem pa sem opravljal naloge tajnika društva. Licenco za preglednika medu sem si pridobil že prvo leto tovrstnega usposabljanja, sem terenski svetovalec za čebelarstvo, zadnje desetletje pa vodim tudi krožek mladih čebelarjev.

Če svoje zdajšnje čebelarjenje, vodenje o biologiji čebelje družine in zdravilnih vplivih čebeljih pridelkov primerjam z začetki mojega čebelarjenja, so bili prvi koraki hoja v neznano. Literatura o čebelarjenju je bila takrat pičila, pa tudi teže dostopna, samo Slovenski čebelar je bil z napotki in izobraževalnimi članki mesečno poživilo pri iskanju novih spoznanj in odgovorov na nešteto vprašanj. Tudi moj mentor, ki mi je podaril prve roje, je bil z napotki redkobeseden, na moja vprašanja je včasih odgovarjal pikro, hkrati pa mi je ves čas dajal vedeti, da je pot do pravega čebelarskega znanja dolga. Bil sem vztrajen, znanje sem nabiral na predavanjih, segal sem po literaturi, izmenjeval izkušnje s priznanimi čebelarji, kljub temu pa zdaj ugotavljam, da o čebelji družini, o tem superorganizmu, ki mu v naravi ni para, pravzaprav ne vem veliko. V tem letu vam bom torej skušal posredovati nekaj teh izkušenj, mojih ugotovitev in

Zimska idila

spoznanj o praktičnih pripomočkih pri tehnologiji čebelarjenja.

Zadrega pri tem izzivu je veliko večja, kot se zdi na prvi pogled. Pisati v našo strokovno revijo, ki slovi po svoji kakovosti, ki s svojimi uredniki in strokovnimi sodelavci skrbi za lepo slovensko besedo in ki pri čebelarskem izrazoslovju ne uporablja tujk, je odgovorno a hkrati tudi častno početje. »*Trd bodi, neizprosno mož jeklen, kadar braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu!*« je Levstikov znameniti verz, ki bo tudi vodilo mojemu pisanju. Prav Levstikovo neizprosno vztrajanje pri izvornem slovenskem čebelarskem izrazoslovju je bilo vzrok, da njegovo najobsežnejše delo Bučelstvo ni izšlo za časa njegovega življenja. Za takratno vodenje o »bučelah« je bilo njegovo delo zelo napredno in marsikatero spoznanje je koristno še dandanes, še zlasti zato, ker si slovenski čebelarji prizadevamo za čim naravnejše čebelarstvo. Če se kdo želi poučiti o takratnih uljnjakih, bučelnih prebivališčih, uljih, podkladnikih, hišicah za matice, predvsem pa o rojenju, je knjiga na voljo v knjižnici ČZS. Nekaj izvodov pa je za prave ljubitelje starodobne čebelarske literature na voljo pri meni.

Zavedam se, da so čebelarke in čebelarji ljudje, ki se veselijo vsakega cveta in s tem vsake kapljice medicene, da so radostni in veseli, kadar njihove čebele živahno poplesavajo pred pročeljem čebelnjaka. Z žalostjo in grenkobo v srcu sprejemajo izgubo čebel, saj so prvi, ki opazijo, da je sodobna, industrijsko usmerjena kmetijska politika z uporabo kemičnih sredstev postala nevarna za čebele, človeka in naravo na sploh. Čebelarke in čebelarji so pogumni ljudje, saj meni nič tebi nič odprejo panj,

Hišica za matice iz Levstikovega Bučelstva

sežejo z roko med satje in ven prinesejo na tisoče čebel, drugi pa bojijo že ene same čebele, njene brenčanja, kaj šele njenega pika. So družabni in klepetavi ljudje, o čebelicah in doživetjih v zvezi njimi se znajo pogovarjati ure in ure, pa jim nikoli ne zmanjka besed. Zelo nezaupljivi pa so do novitet v čebelarstvu in včasih tudi niso dovolj kritični

do samih sebe. Vesel bom če boste delček svojih mnenj delili z menoj po e-pošti.

Iz čebeljega panja za vaše zdravje

Vsi skupaj se moramo še veliko naučiti o biologiji čebelje družine, pa tudi o zakladnici zdravja iz čebeljega panja. Da je panj superlekarna, sem preizkusil tudi na svoji koži. Dokler nisem začel čebelariti, sem tudi do petkrat na leto preboleval hude gnojne angine, ki sem jih zdravil z velikimi količinami antibiotikov, pa tudi gripa in vročinska stanja so bili stalnica v mojem vsakdanu. Z začetkom čebelarjenja pa je angina izginila iz mojega življenja. Vse prehlade ali gripe preženem z rednim uživanjem medu in propolisa. Enako velja tudi za člane moje družine. Poznam pa tudi kar nekaj čebelarjev, ki so upoštevali moj nasvet in se v dobro svojega zdravja začeli ukvarjati s čebelami, s tem pa so odpravili svoje zdravstvene težave.

In katera dela mora čebelar opraviti januarja pri čebelah in za čebele?

Predvsem mora v čebelnjaku ali okolici stojišča zagotoviti mir. Ob toplejših dnevih je dobro počistiti mrtvice z naletnih desk in tako odvrniti nadležne ptice, da bi s kljuvanjem po pročeljih panjev vznemirjale čebele in jih izvabljale iz njih. Zdaj je še čas za sicer nujno zimsko zatiranje varoj, če tega še niste storili. Varoje, ki so množično napadle čebelje družine v poznojesenskih mesecih, so prisilile marsikatero družino, da je zapustila panj. Kar precej čebelarjev se je potožilo, da so tako rekoč čez noč opazili prazne panje, čeprav so bili sati polni zimске zaloge hrane in je v njih ostalo tudi nekaj pokrite zalege. Če ste opazili, da je panj prazen, ga takoj zaprite, saj boste s tem preprečili stikanje drugih čebel po zapuščenih panjih. Upam, da je vzrok nenadnega izginjanja čebel preveliko število varoj in ne kaj neznanega in za čebele še usodnejšega. Varoje znamo krotiti, ne znamo pa jih

izkoreniniti iz naših panjev. Veliko je bilo že povedanega o neučinkovitosti Apiguarda, s katerim smo v minuli sezoni na nacionalni ravni načrtno in po navodilih veterinarjev zatirali varoje. Po mojem mnenju, žal, vsaj mesec dni prepozno. Zatiranje z Apiguardom v obdobju negovanja dolgoživih čebel je v AŽ-panjih po mojem opažanju občutno zmanjšalo zaleganje matic, saj so se po vstavitvi zdravil zateleale na stranske sate in tam omejeno zalegale. V nakladnih panjih z visoko podnico in mrežo pa omejitve zaleganja ni bilo, zato so te družine občutno številnejše kot tiste v AŽ-panjih. Zavedati se moramo, da so vsa zdravila za zatiranje varoj v Evropi prirejena in testirana za nakladni sistem čebelarjenja z visokimi in zamreženimi podnicami. Vsi poskusi uporabe teh sredstev za zatiranje varoj v klasičnih AŽ-panjih so bili v večini primerov tudi manj učinkoviti. Pri iskanju rešitev iz te zagate mi je tudi klasični AŽ-panj uspelo predelati tako, da je čebelarjenje preprostejše ter prijaznejše do čebelarjev in čebel, predvsem z vidika boja proti varojam in nabiranja cvetnega prahu. Več o tem pa v eni izmed prihodnjih števil.

Sam sem sicer zagovornik zatiranja varoj s sonaravnimi sredstvi in tehničnimi ukrepi za zatiranje brez uporabe kemije. Le v izjemnih primerih, tj. če veliko število varoj ogroža čebeljo družino, je, žal, treba poseči tudi po kemiji. Pred uporabo moramo iz panja odstraniti mediščne sate. Staro plodiščno satje moramo ob uporabi kemičnega sredstva zavreči ali ga posebej pretopiti in vosek uporabiti za sveče.

Pri zatiranju varoj je zelo pomemben testni vložek za lovljenje odpadlih varoj. Pri panjih z visoko podnico in mrežo je to rešeno že v osnovi, v AŽ-sistemu pa je treba mrežico namestiti na lesen okvir, ki je vsaj 1,5 cm dvignjen od tal. Pod mrežico je najbolje vstaviti nerjavečo ploščo in jo pred uporabo namazati z vazelinom. Odpadle varoje se tako prilepijo na ploščo in dobili bomo resnični vpogled tako naravnega odpada kot tudi odpada varoj po njihovem zatiranju. In kar je najpomembnejše, varoje se ne morejo

Mrežica za lovljenje varoj je pod plodiščnim okencem nameščena tako, da je vložek mogoče izvlačiti, na da bi odpirali okence.

znova vrniti v čebeljo gručo. Na ta način tudi občutno zmanjšamo možnost pojava odpornosti varoj proti posameznim sredstvom za njihovo zatiranje. Pri svojem svetovalnem delu opažam, da čebelarji pogosto ne uporabljajo teh mrežic. Če pa jih že, je med mrežico in lovilnim lesonitom pogosto premalo prostora. Mrežico za lovljenje odpadlih varoj bi moral imeti prav vsak AŽ- ali nakladni panj z zaprto podnico.

Zimski meseci so tudi meseci, v katerih je več časa za čebelarsko izobraževanje in načrtovanje

čebelarskega dela v prihodnji sezoni. V teh dolgih zimskih večerih vzemite v roke čebelarsko literaturo. Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 2. del je čudovit učni pripomoček za razmislek in marsikatero zamisel o tem, kako naprej. Čudežni svet čebel s čudovitimi barvnimi fotografijami in razumljivim besedilom prikazuje čebeljo družino s povsem novega vidika. In še bi lahko našteval.

Poiščite, preberite in uživajte ob novih spoznanjih raziskovalcev in praktikov čebelarstva. ■

VETERINARSKI NASVETI

Veterinarski nasveti za januar

Mira Jenko - Rogelj*, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si

Globalizacija povzroča zaznavno razdejanje našega planeta. Razloga za siromašenje raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst sta brez dvoma tudi človeški pohlep in mišljenje, da lahko premagamo vse ovire. Če z razvojem po naravni poti nismo zadovoljni, si pomagamo s kemijo in tehnologijo.

Številni še vedno nepojasneni propadi čebeljih družin nam porajajo sume glede morebitne mutacije varoj, ki v kombinaciji z drugimi mikroorganizmi povzročajo kolabiranje in kratkoživost čebel. Skrajševanja življenjske dobe poletnih čebel ne zaznavamo kot katastrofo, čeprav to za človeštvo ni nič manj resno opozorilo, kot je za čebelarje skrajševanje življenjske dobe zimskih čebel, zaradi česar ostanejo brez zaroda za prihodnjo sezono. Ob morebitnem odmrtnju čebeljih družin o tem takoj obvestite veterinarsko službo NVI in se ravnajte po načelih preventive pred kužnimi boleznimi.

Ker se občutljivejše rastlinske in živalske vrste ne morejo prilagoditi hitremu spreminjanju življenjskih razmer na Zemlji, jim grozi propad. Na drugi strani pa so škodljivi virusi, bakterije in zajedavci kljub pomoči kemije in trudu znanstvenikov ohranili sposobnost razmnoževanja. Odporni sevi in odporne vrste škodljivcev sčasoma hitreje mutirajo in spreminjajo svoje škodljivo delovanje pri gostiteljih. Odpornost teh škodljivcev na zelo močna zdravila je pripomogla k spoznanju znanstvenikov, da so naravni antibiotiki učinkovitejši od sinteznih.

Tudi pri ohranjanju čebelje populacije skušamo slediti naravnim zakonitostim, čeprav jih pri gojenju čebel še vedno ne upoštevamo dovolj. To je marsikateri čebelar občutil na prehodu lanskega poletja v jesen, ker je premalo zavzeto in odgovorno

sonaravno zatiral varoje. Pri preverjanju napadenosti družin z varojami pozno poleti smo bili premalo natančni in ta spodrsrlaj je razlog, da so družine propadale že od konca avgusta do novembra. Julija smo bili premalo pozorni na oskrbo čebeljih družin s kakovostno hrano. Končni rezultat v večini primerov pa je pojav varoj jeseni, ob tem pa tudi mešanih okužb z nosemo in virusi.

Januar je eden izmed najhladnejših mesecev v letu, zaradi nizkih temperatur pa je zelo omejena tudi naša dejavnost pri zatiranju varoj. Glede na topel lanski november smo lahko že končali zimsko zatiranje varoj, ki je bilo po Programu zatiranja varoj za leto 2011 obvezno. Če je odpad varoj v treh tednih od začetka zatiranja večji od 100 zajedavcev, o tem obvestite veterinarja. Podatke o odpadu varoj zapisujemo, to pa nam omogoča racionalno izvedbo ukrepov, ki jih izvajamo tudi na podlagi naših lastnih dognanj in izkušenj. Do 1. februarja 2012 je priporočljivo na posebnem obrazcu (priloga 6) poslati veterinarju NVI podatke o odpadu varoj in uporabljenih zdravilih za zatiranje varoj v letu 2011.

Skrbno si pripravimo načrt za izvajanje vseh apitehničnih ukrepov v novi sezoni. Za to se je treba tudi primerno oskrbeti, predvsem pa računati, da bomo imeli za čebele dovolj časa ob pravem trenutku. Če tega ne moremo zagotoviti, raje ne kupujemo čebel!

Lani se je v številnih čebelnjakih znova pojavila huda gniloba čebelje zalege. Na osrednjem Gorenjskem je bila bolezen ugotovljena na 40 stojiščih čebel. Ugotavljamo, da večina čebelarjev čebelje družine preslabo opazuje, zato ne zazna suma bolezni. Kužnost povzročitelja *Paenibacillus larvae* je izjemna zaradi njegove velike odpornosti proti zunanjim vplivom in navzočnosti v vosku, medu in

* mag., dr. vet. med., VF NVI, enota Kranj

čebelarji opremi. Pogosti viri okužbe so zadnja leta tudi številna propadla čebelarstva in bolne družine, s katerimi trgujejo. Posebej nevarne za prenos bolezni so čebelje družine – klicenosci, ki zaradi ugodnih življenjskih razmer in večje čistilne sposobnosti ne zbolijo, povzročajo pa kopičenje koncentracije spor povzročitelja bolezni v medu in satju. Zato bi bila priporočljiva zakonska ureditev pregleda medu na navzočnost tega povzročitelja. Veterinarska služba te ukrepe že izvaja v okviru programa izvajanja preventivnih ukrepov. V sistematični nadzor nad hudo gnilobo so v Sloveniji vključena vsa čebelarstva.

Čebelarji, ki nameravajo spomladi krmiti čebele z medom, naj najprej poskrbijo za laboratorijsko analizo morebitne navzočnosti povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege v njem. Vzorec mora vsebovati 50 g medu. Laboratorijske preiskave medu in voska opravijo določene enote Nacionalnega veterinarskega inštituta, zato se glede tega posvetujte z območnim veterinarjem za zdravstveno varstvo čebel. Čebeljim družinam, ki še živijo, omogočimo mirno prezimovanje! V tem letu Vam želim zdravja, predvsem pa veliko volje in moči za ohranjanje kranjske sivke! ■"

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

Kdaj je bila »kranjska čebela« prvič opisana in kdaj prvič zapisana?

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Ob raziskovanju starega čebelarskega slovstva smo bili pozorni tudi na vprašanje, kdaj je bila »kranjska čebela« prvič opisana in kdaj prvič zapisana. Preučili smo veliko gradiva, v nadaljevanju pa naj vam v kratkem povzetku predstavim, kaj smo odkrili. Pri tem naj najprej poudarim, da naše najdbe verjetno niso zadnje niti dokončne, saj nas brskanja po starih in pogosto zaprašenih knjigah in tiskih vedno znova presenečajo z odkritji česa, česar do tedaj nismo poznali. O poimenovanju v zoologiji je v Slovenskem čebelarju pisal Gregori (2010). Verjetno je odgovor na vprašanje, zapisano v naslovu, že kdo iskal in tudi o tem kaj pisal, a tega doslej še nismo zasledili.

Prvi opis in poimenovanje

Podrobno in obširno je našo čebelo (*apis mellifica*) že leta 1763 opisal Giovanni Antonio (Ivan Anton) Scopoli, utemeljitelj naravoslovja na Slovenskem, v svojem delu *Etnomologia carniolica*, v katerem jo najdemo pod številko 811.

Poimenovanje v latinskem jeziku je iz dela »*Dissertatio de Apibus*« (Razprava o čebelah), ki ga je Scopoli objavil leta 1770: *Apes carniolae* (kranjske čebele). Piše o *Apis cerifera*¹ (voskonosna čebela)

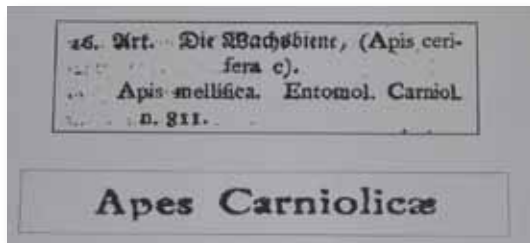
in v podnapisu zapiše *Apis mellifica*, kot nam kaže spodnji izrez iz njegovega dela:

Petkovšek (1977) je poročal, »... da je Scopoli razpravo o čebelah razdelil na 17 poglavij (opazovanj). Iz njih sklepamo, da je dobro poznal razmere ali pa je imel dobre vire ali mentorje, ki so ga opozorili na posebnosti čebelarjenja v posameznih delih historične Kranjske ...« Je pa pri tem še ena zanimivost, ki jo je Petkovšek (1977) povzel po Miheliču (1958), in sicer, da »... podrobnejša primerjava in analiza Scopolijeve Razprave z Glavarjevim² Odgovorom nam namreč jasno kaže, da je Scopoli razen prvega in tretjega poglavja (opazovanja) in nekaj v drugem in devetem opazovanju, vse drugo bolj ali manj spretno prepisal iz Glavarjevega »Odgovora«, prevedel v latinščino in deloma drugače razporedil ...«. Dodajmo še, da sta v delu zapisana tedanja slovenska izraza za matico in trote (maternza in trotta). Scopolijevo delo v slovenskem prevodu je objavil tudi Slovenski čebelar: Pirnat (1916–1917) in Wester (1935). Zanimiv je tudi Westrov naslov prevoda dela: Ivan Anton Scopoli o kranjski čebeli in čebelarstvu. Obe Scopolijevi deli sta dandanes neposredno dosegljivi na spletu. Wester (1935) tudi piše, »... da je dal Scopoli nazivu »*cerifera*« prednost pred nazivom »*mellifica*« (medotvorka), ki ga je uporabljal v svoji »Entomologiji ...«. Sobanova (2004) je objavila »Joannes A. Scopoli – Carl Linnaeus. Dopisovanje 1760–1775« in v enem

* zaslužni prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

¹ Engel (1999) poroča, da je znanstveno poimenovanje *Apis cerifera* prevzeto za ukrajinsko medonosno čebelo – *Apis mellifera sossimai*, Engel.

² Glavar, Peter Pavel: Vorschlag – Beantwortung zur Verbesserung der Bienen-Zucht in den k. k. Erbländern, 1768.

Izpis iz dela *Dissertatio de Apibus* in Scopolijeva risba (bakrorez) naše čebele.

od prvih pisem je Linne zapisal: »... Žuželke so moje veselje; če si mi jih pripravljen kaj poslati in bom med njimi našel nove, jih nikoli ne bom imenoval, ne da bi Te spoštljivo omenil ...«. Morda je prav v tem stavku ključ odgovora o izbiri imena.

Drugi opis in poimenovanje

sta bolj znana in sta v nemškem jeziku iz leta 1857. Najdemo ju v Roschützevem članku »*Aus Unterkrain* (Z Dolenjske)«, ki je bil tega leta objavljen v *Bienen-Zeitungu*. Po opisu naše čebele avtor njeno ime omenja v stavku:

Prevod: Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska.

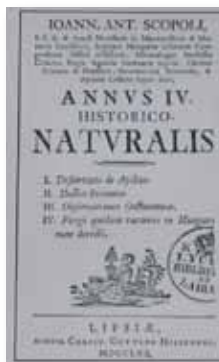
Gibt es aber eine fleißige und abgehärtete Biene, so ist es die kranjsche.

V pripisu urednika je zapis kranjska čebela:

die kranjsche Biene

In kdaj v slovenskem jeziku?

Novice (1857) v zapisu »Kmetijske skušnje« pišejo: »... Da bi bile laške čebele pridniše od družih dežel .... Da so pridniši pa od nemških ali pa slovenskih, tega jim pa tudi nobeni viži verjeti ne moremo ...«. Isto ime »slovenske čebele« so Novice zapisale tudi leta 1867. Tam je zapisano še: »... da so naše čebele vse skrbi in hvale vredne ...«. V sestavku »Nova zaloga kranjskih bčel (čbel)« iz leta 1870, objavljenem v Slovenskem gospodarju in Novicah, je neposredno zapisano ime: kranjska čbela (bčela). V Kmetijskih in rokodelskih novicah (1871) je v sestavku »Naprej čbeloreja slovenska!« omenjeno, da je »prišla kranjska čbela v zadnjih letih tako v ceno ...«. Slovenski narod (1872) v podlistku *Bučelar* piše: »kranjska bučela«. V reviji Slovenska čebela je bilo leta 1873 v dveh sestavkih neposredno zapisano ime »kranjska čebela«. Zanimiv je tudi sestavek

Naslovnici: *Dissertatio de Apibus* (1770) in *Entomologia Carniolica* (1763)

»Razne vrste bučel«, ki ga je leta 1873 objavil Slovenski gospodar. V njem je opisanih devet »plemen čebel«, med njimi posebej »kranjska bučela«.

Za konec s predlogom

V čebelarški literaturi je najpogostejše zapisano, da je kranjsko čebelo prvi opisal in poimenoval August Pollmann leta 1879. Pollmann je dal kranjski čebeli znanstveno ime *Apis mellifica carnica* že leta 1875, ni pa je prvi opisal. Njegov opis kranjske čebele v knjigi iz leta 1879 je bil podlaga za vpis kranjske čebele v sistematiko medonosnih čebel in tedaj je dobila zdaj veljavno znanstveno poimenovanje *Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879. Brez dvoma je prvi to storil Scopoli, saj jo je leta 1763 v znamenitem delu *Entomologia carniolica* obširno opisal pod številko 811, v delu *Dissertatio de Apibus* iz leta 1770 pa je njeno ime prvi zapisal v latinščini kot *Apes carniolicae* (kranjske čebele). Wraber (2008) je zapisal: »Scopoli je z obema izdajama svoje »Kranjske flore« (1760, 1772) ustvaril pionirsko in zanesljivo podlago za vednost o kranjskih, s tem pa tudi slovenskih rastlinah, glivah in lišajih.« Povsem enako velja tudi za »Entomologia carniolica«, v kateri so opisane kranjske žuželke in med njimi kranjska čebela. Predlog, da bi dopolnili zapise o kranjski čebeli in jih prilagodili ugotovljenemu, se ponuja sam po sebi, pomembnost kranjske čebele pa se bo s tem samo še okrepila. ■

Viri:

Čebelarstvo na Kranjskem. Poročilo trgovske zbornice. 1(1873)5, str. 34–35, Slovenska čebela.

Dolenec, Rihard: Naprej čbeloreja slovenska! 29(1971)3, str. 17, in št. 4, str. 25–26, Kmetijske in rokodelske novice.

Gregori, Janez: Poimenovanja v zoologiji in kitajske čebele. CXII(2010)4, str. 125–126, Slovenski čebelar.

Engel, Michael S. The Taxonomy of Recent and Fossil Honey Bees (Hymenoptera: Apidae; Apis). 8(1999)2, str. 165–196, Journal of Hymenoptera research.

Klimke, C.: Umno čebelarstvo in ljudsko blagostanje.

1(1873)4, str. 31–32, Slovenska čebela.
 Kmetijske skušnje. Ktere skušnje so se z laškimi čbelami na Laškem dosedaj poterile? 15(1857)38, str. 149, Kmetijske in rokodelske novice.
 Laške čebele. XXV(1867)9, str. 67, Kmetijske in rokodelske novice.
 Nova zaloga kranjskih čbel. 28(1870)16, str. 128, Kmetijske in rokodelske novice.
 Nova zaloga kranjskih bčel. 4(1870)18, str. 72, Slovenski gospodar.
 Petkovšek, Viktor: J. A. Scopoli, njegovo življenje in delo v slovenskem prostoru. Razprave XX/2, Ljubljana 1977, 104 strani.
 Pirnat, Makso: Čebelarstvo na Kranjskem pred stopetdesetimi leti. XIX(1916)1–2, str. 5–7, in št. 3–4, str. 37–39, ter XX(1917)7–9, str. 81–84, in št. 10–12, str. 122–124, Slovenski čebelar.
 Pollmann, August: Die Honigbiene und ihre Zucht. Berlin 1875, 229 strani.
 Pollmann, August: Werth der verschiedenen Bienenrassen und deren Varietäten, bestimmt durch Urtheile namhafter Bienenzüchter. Berlin in Leipzig 1879, 70 strani.

Pribislav: Bučelar (Listek). 5(1872)112, Slovenski narod.
 Razne vrste bučel. 7(1873)35, str. 282–283, Slovenski gospodar.
 Roschütz: Aus Unterkrain. 13(1857)19, str. 225–226, Biennen-Zeitung.
 Scopoli, Giovanni Antonio: Dissertatio de apibus, str. 7–47. V: Annus IV. historico-naturalis. Lipsiae, 1770, 150 strani.
 Scopoli, Giovanni Antonio: Entomologia Carniolica: exhibens insecta Carnioliae indigena et distributa in ordines, genera, species, varietates, methodo Linnaeana. Vindobonae 1763, 420 strani.
 Soban, Darinka. Joannes A. Scopoli – Carl Linnaeus. Dopisovanje/Correspondence 1760–1775. Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana 2004, 349 strani.
 Wester, Jos.: Ivan Anton Scopoli o kranjski čbeli in čebelarstvu. XXXVIII(1935)6, str. 87–89, št. 7, str. 104–107, in št. 8, str. 124–128, Slovenski čebela.
 Wraber, Anton: Scopolijeva razprava »Dubia Botanica«. V: Joanaes Antonius Scopoli. 1–2(2008), str. 63–67, Idrjski razgledi.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev.
 Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
 Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
 Telefon/faks: 01/ 755-13-17
 GSM: 041 420 200
 E-pošta: spelakrže@yahoo.com

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

1. znanstvena konferenca VIVUS

Biotehniški center Naklo vabi na znanstveno konferenco **s področja kmetijstva, naravovarstva in hortikulture** z mednarodno udeležbo z naslovom »Prenos inovacij, znanj in izkušenj v vsakdanjo rabo«. Konferenca bo potekala 19. in 20. aprila 2012 v Biotehniškem centru Naklo, Strahinj 99, Naklo. V 5. sekciji konference, imenovani »Pomen čebel za človeka in naravo« bodo predstavljeni prispevki o dediščini čebelarstva na Gorenjskem, podnebnih spremembah in njihovem

vplivu na čebele, o *Apis mellifera carnica* kot indikatorju okolja, čebelarstvu kot trženjskem konceptu in o izobraževanju v čebelarstvu. Vabimo vas, da na znanstveni konferenci sodelujete s svojimi prispevki ter predstavite in z drugimi strokovnjaki posameznih področij delite svoja spoznanja, izkušnje, projekte. Informacije glede prijave prispevkov in referatov dobite na e-naslovu: martina.kramaric@guest.arnes.si ali po tel. št. 04/277 21 21 (prijave do 10. januarja 2012).

Mag. Trajče Nikoloski

Boštjan Noč prejel plaketo DS RS

Državni svet Republike Slovenije vsako leto v sodelovanju z Zvezo društvenih organizacij Slovenije (ZDOS) v podporo civilni družbi ob dnevu prostovoljcev, 5. decembru, slovesno podeli plakete Državnega sveta Republike Slovenije najzaslužnejšim društvenim delavkam in delavcem – prostovoljcem in prostovoljkam.

Na slovesni podelitvi, ki je bila 1. decembra 2011 v dvorani Državnega sveta, je plaketo za najzaslužnejše prostovoljce leta 2011 prejel tudi g. Boštjan Noč, predsednik Čebelarске zveze Slovenije.

Predsednik DS mag. Blaž Kavčič je v nagovoru med drugim povedal, da prostovoljci s skupnimi močmi spreminjajo svet na bolje ter ustvarjajo boljše možnosti za življenje vseh, s tem pa plemenitijo tudi sebe. **Pot prostovoljstva je pot do aktivnega, motiviranega državljana, ki je občutil mogočno spodbudo doseženega uspeha.**

Boštjan Noč že peto leto predseduje Čebelarški zvezi Slovenije, njegovo delo pa zaznamuje velika želja po razvoju slovenskega čebelarstva. Kot eden večjih čebelarjev pri nas ima dovolj tudi izkušenj in znanja. V občini Žirovnica, kjer se je rodil eden največjih svetovnih čebelarjev Anton Janša, z ljubeznijo čebelarji že kot tretja generacija. Hkrati opozarja na vse nepravilnosti, ki ogrožajo čebelo, od katere je odvisna vsaka tretja žlica hrane. Pred nedavnim je z akcijo Tradicionalni slovenski zajtrk na šolah in v vrtcih opozoril, zakaj je tako zelo pomembno kupovati lokalno pridelano hrano.

Uradna obrazložitev za podelitev plakete DS pa se glasi: Kandidat prihaja iz družine z dolgotrajno čebelarско tradicijo in tudi sam čebelarji od mladih nog. Od začetka svojega čebelarjenja je član ČD Antona Janše Breznica, je tudi eden od pobudnikov ustanovitve ČZ Gorenjske. Na lokalni in regionalni ravni je s svojim prostovoljnim delom pomembno

Foto: Igor Holy

pripomogel k razvoju in prepoznavnosti čebelarstva. Na položaju predsednika in zakonitega zastopnika ČZS so kandidati poglavitni dosežki na področju dejavnega prostovoljnega dela naslednji:

- povezovanje in motivacija čebelarjev in čebelarških društev za prostovoljno delo – to je kandidat dosegel s svojim zgledom in dejavnim prostovoljnim delom;
- pobuda za izvedbo dobrodelno-izobraževalne akcije »Slovenski tradicionalni zajtrk« v vrtcih in šolah – v njej dejavno prostovoljno sodelujejo vsa slovenska čebelarška društva, vključeni so tudi pridelovalci drugih kmetijskih pridelkov. Akcija je plod kandidatove pobude, je edinstvena in vseslovenska;
- pobuda za akcijo »Ohranimo čebele«, ki ima veliko podporo v domači in mednarodni čebelarški in splošni javnosti.

Predlagani kandidat ima poglavitne zasluge za uvedbo in izvajanje omenjenih oblik dejavnega prostovoljnega dela, sam pa v prostovoljnem delu dejavno sodeluje že 25 let.

MB

ČZS prejemnica državnega priznanja in nagrade za prostovoljstvo

Na mednarodni dan prostovoljstva, 5. decembra in v evropskem letu prostovoljstva smo v Sloveniji dobili prve prejemnike državnih priznanj in nagrade s področja prostovoljstva. Odbor Republike Slovenije za podelitev državnih priznanj na področju prostovoljstva je ČZS kot pobudnico »Tradicionalnega slovenskega zajtrka« na predlog Občine Šmartno ob Paki izbral za prejemnico državnega priznanja in nagrade.

Priznanja in nagrado je v imenu odbora v Mariboru podelila ambasadorica prostovoljstva in soproga predsednika države gospa Barbara Miklič Türk. Svečana podelitev je potekala v ponedeljek, 5. 12. 2011, v mariborski Dvorani Union, kjer so bili že od jutra zbrani udeleženske in udeleženci 8. Slovenskega kongresa prostovoljstva, mnogi med njimi aktivni prostovoljci. V imenu ČZS je visoko priznanje sprejel predsednik g. Boštjan Noč.

ČZS je priznanje prejela, ker že peto leto zapored organizira izobraževalno akcijo »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v vrtcih«, ker je pobudnica projekta »Tradicionalni slovenski zajtrk« in je k

Foto: Arhiv ČZS

sodelovanju povabila tudi druge pridelovalce slovenske hrane. Pri izvedbi projekta so tako sodelovali čebelarji iz 210 čebelarskih društev, organizacija kmetov in živilska predelovalna industrija.

Ena izmed pglavitnih nalog ČZS je prostovoljsko izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje čebelarjev, ki poteka v različnih organizacijskih oblikah. Veliko pozornosti namenjajo usposabljanju čebelarjev za pridelavo varnih čebeljih pridelkov.

Anton Tomec, tajnik ČZS

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Faks: 02/331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Faks 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h-13h, julij, avgust zaprto

Ponujamo vam:

voščene satnice AŽ, LR

satnice AŽ - lipovi, rogljičeni
panje AŽ, LR, LR 2/3

drobni pribor, zaščitno
opremo za čebelarjenje

posode in točila za med ...

sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,

kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,

stekleničke za propolis,

steklenice različnih oblik in
velikosti,

kartonsko in plastično
embalažo

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Tradicionalni slovenski zajtrk

V vseh vrtcih in osnovnih šolah je 18. novembra 2011 potekal vseslovenski projekt »Tradicionalni slovenski zajtrk«, katerega pobudnica je Čebelarska zveza Slovenije, projekt pa je rezultat sodelovanja državnih institucij, NVO, šol, vrtcev in donatorjev. Projektu so se pridružili Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za zdravje, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij ter Inštitut za varovanje zdravja RS.

Boštjan Noč, predsednik Čebelarske zveze Slovenije:

»Akcija slovenskih čebelarjev 'Med za zajtrk v vseh slovenskih vrtcih' iz minulih let je po uspešnosti preseгла naša pričakovanja, odziv šol pa nas je spodbudil, da skušamo akcijo nadgraditi v Tradicionalni slovenski zajtrk, katerega cilj je, da ljudem predstavimo, zakaj je tako pomembno uživanje lokalno pridelane hrane. Izhajali smo tudi iz dejstva, da je čebela tesno povezana s kmetijstvom in pridelavo hrane.«

Vida Fajdiga Turk, Inštitut za varovanje zdravja:

»Pomembno je, da Tradicionalni slovenski zajtrk poteka vsako leto, saj bo to dolgoročno gotovo povečalo število uživalcev zajtrka. Naše raziskave bi tako lahko pokazale, da bo posledica akcije pogostejše uživanje zajtrka, boljše zdravje otrok in njihova večja zbranost pri šolskem pouku.«

Gabrijela Salobir, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije:

»Kmetije, ki so za projekt Tradicionalni slovenski zajtrk dobrodušno podarile vsa živila, so prve, ki prehajajo v prakso lokalne samooskrbe s hrano. Na KGZS si prizadevamo, da bi bilo takšnih kmetij vedno več, da bi se krepila lokalna samooskrba, most med podeželjem in mestom ter kmetijami, vrtci in šolami. Evropska unija je namreč že leta 2001 podala smernice o krepitvi lokalne samooskrbe, saj ta dolgoročno zagotavlja boljši finančni položaj kmetijam, hkrati pa dolgoročno krepi zdravje prebivalcev. Živila iz kratkih verig so namreč manj tvegana, so bolj sveža, porabnik pa natančno ve, kaj uživa.«

Otroci so tako zajtrkovali slovensko, lokalno pridelano hrano: kruh, maslo, med, mleko in jabolko, ki so jih darovali kmetje in kmetijska podjetja, čebelarji in živilsko-predelovalna podjetja. Podarjenega je bilo 19.000 kg kruha, 2.600 kg masla, 53.600 l mleka, 3.220 kg medu in 32.000 kg jabolk.

Z akcijo smo opozorili predvsem na to, da hrana ne zraste na trgovskih policah, temveč so za pridelavo hrane potrebni pridne roke kmetov, ki obdelujejo zemljo in pridelujejo kmetijske pridelke, čebele, ki rastline oprašijo in poskrbijo, da je pride-

be, saj ta dolgoročno zagotavlja boljši finančni položaj kmetijam, hkrati pa dolgoročno krepi zdravje prebivalcev. Živila iz kratkih verig so namreč manj tvegana, so bolj sveža, porabnik pa natančno ve, kaj uživa.«

Tatjana Zagorc, direktorica Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS:

»Današnji Tradicionalni slovenski zajtrk je plod celotne agroživilske verige, vključno z našimi čebelarji. Projekt je nov temelj sodelovanja med kmetijstvom, čebelarstvom in živilsko industrijo, sčasoma pa bo pripomogel k še večji zavesti o tem kaj jemo in od kod izvira naša hrana. Le mi sami lahko pripomoremo k izboljšanju javnih naročil. Ko kupujemo živila in kmetijske pridelke za otroke, bolnišnice, domove za ostarele ipd., je ključno, da se zavedamo pomembnosti v bližini pridelane hrane.«

Prof. dr. Rajko Kenda, strokovni direktor Pediatrične klinike v Ljubljani:

»Z velikim veseljem sem se udeležil Tradicionalnega slovenskega zajtrka v vrtcu Sostro. En sam zajtrk sam po sebi sicer ne more pomembno vplivati na trenutno zdravje. Pomen te akcije je bolj v njenem sporočilu, prvič, da premalo otrok zjutraj zajtrkuje, čeprav bi to morali početi, drugič, da bi morali zajtrkovati zdravo hrano, ter tretjič, da moramo postati sposobni sami pridelovati hrano za svoje potrebe in se ne zanašati na zaboynike, ki jih dovažajo iz oddaljenih koncev sveta. Ta akcija je zato izjemno pomembna zlasti po svojem simbolnem pomenu.«

Foto: MB

Tradicionalni slovenski zajtrk v vrtcu Pedenjped, enota Zadvor

lek bogatejši, čebelarji, ki skrbijo za čebele, in slovenska živilsko-predelovalna industrija, ki poskrbi za predelavo kmetijskih surovin v živilske izdelke. Ker pa za zdravo življenje ni pomembno samo to, da se prehranjujemo, ampak tudi to, kako se prehranjujemo, smo posebej poudarili pomembnost zajtrka, nismo pa pozabili opozoriti niti na pomembnost gibanja za zdravje.

Hkrati smo pozvali vse naj uživajo lokalno pridelano – slovensko hrano. Z uživanjem te hrane podpiramo domače proizvajalce, ohranjamo lepo podeželje. Lokalna hrana je bolj zdrava, saj je ni treba »oplemeniti« s kemikalijami, ki so potrebne za prevoz živil na dolgih poteh. Če želimo ravnati ekološko, se moramo zavedati, da je velik onesnaževalec prav promet.

Prejeti številni pozitivni vtisi in zahvale s strani šol in vrtcev in nasmehi na obrazih otrok, ko se sladkajo z medom, dokazujejo, da smo s to akcijo na pravi poti. Otroci v vrtcih in šolah spoznavajo pomen čebelarstva in čebelje pridelke in to prenašajo tudi na svoje starše, mediji pa s poročanjem o akciji osveščajo širšo javnost. Vsa zahvala za to akcijo, pa gre Vam, čebelarjem na terenu, ki požrtvovalno zbirate med in obiskujete šole, pri tem pa dobite enega najlepših plačil: nasmeh otrok! Več vtisov o zajtrku iz posameznih vrtcev in osnovnih šol je objavljenih na spletni strani Čebelarске zveze Slovenije: www.czs.si.

TM in MB

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); AŽ-PANJE (9s, 10s, 11s, 12s)
TRIETAŽNE AŽ (9s, 10s, 12s); KIRERJEVE PANJE (srednje, velike)
LR-PANJE

Z veljavno čebelarско izkaznico priznamo 4% popusta pri nakupu v vrednosti nad 42€.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogličeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

ČEBELARSTVO, MEDIČARSTVO
DAMJAN MEDVED S.P.

Dragonja vas 40a, 2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
medekmali@hotmail.com

Sklepni del letošnjega natečaja Tradicionalni slovenski zajtrk

V okviru letošnjega Tradicionalnega slovenskega zajtrka je bil razpisan tudi likovni in literarni natečaj za otroke v vrtcih in učence v OŠ. Odziv na natečaj je bil izjemno velik, saj smo prejeli 1030 risbic predšolskih otrok, več kot 2600 panjskih končnic, 501 literarno delo ter 338 logotipov in sloganov. Čeprav so zmagovalci vsi malčki in učenci, ki so sodelovali v natečaju, je morala tričlanska strokovna komisija vendarle izbrati najboljša dela, torej tista, ki so po svoji ustvarjalnosti in privlačnosti izstopala iz povprečja. Več informacij najdete na spletni strani www.tradicionalni-zajtrk.si.

Sklepna prireditev je potekala 9. decembra 2011 v Državnem zboru RS, kjer so nagrajenci za svoje ustvarjanje prejeli tudi priznanja in nagrade. Te prireditve so se udeležili tudi predsednik Državnega zbora RS Ljubo Germič, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan, minister za zdravje dr. Dorjan Marušič in minister za šolstvo in šport dr. Igor Lukšič ter nagrajencem podelili nagrade. Za kulturni program so poskrbeli učenci OŠ Polhov Gradec.

V imenu pobudnika projekta se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali v natečaju, predvsem strokovnemu osebju osnovnih šol in vrtcev, ki je otroke spodbudilo, da so ustvarjali na razpisane teme. Cilj projekta je namreč čim več ljudi prepričati, da bi zajtrkovalo slovensko lokalno pridelano hrano, prav tako pa tudi, da bi v šolah in vrtcih čim več govorili o pomembnosti kmetijstva in čebelarstva. Objavljamo zmagovalce natečajev.

Literarno delo (tretje triletnje OŠ): Lara Flogie, OŠ Rada Robiča Limbuš, 9. razred

*Kranjska čebelica je cvetec lep odkrila,
a zaradi pesticida je hitro pogrnila.
Pa kakšen svet je brez čebel,
napišem v strica »Gugla«.
In ven se mi prikaže
le prazna, grda kugla.
Ta kugla prihodnji naš je svet,
saj brez čebel bo tukaj za umret.*

Likovni natečaj – risbica (predšolski otroci): Žan Luka Dobrila, Vrtec sv. Peter, Sečovlje

Slogan (vse starostne skupine otrok): Luka Vučkič, OŠ III, Murska Sobota: »**Skuhaj žgance - zbudi zaspance!**«

Likovni natečaj – panjska končnica (prvo triletnje OŠ): Maša Tomšič Tekavčič, OŠ Primoža Trubarja, Velike Lašče

Likovni natečaj – panjska končnica (drugo triletnje OŠ): Ana Eva Miklič Pipan, OŠ Kozležija, Ljubljana

Logotip (vse starostne skupine otrok): Eva Krajnc, OŠ bratov Polančičev, Maribor

Nataša Lilek,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Okrogla miza o lokalno pridelani hrani

ČZS, JSSČ bo v **četrtek, 26. januarja 2012, ob 16. uri**, v Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici pripravila okroglo mizo, katere osrednja tema bo pomembnost uživanja lokalno pridelane hrane in čebeljih pridelkov. Na okrogli mizo bodo predvidoma sodelovali predstavniki ČZS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Inštituta za varovanje zdravja ter vodja prehrane iz OŠ Janka Kersnika. Tema je zelo aktualna, zato vljudno vabljeni. *Andreja Kandolf, svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Dan čebelarskega turizma v znamenju kulinarike

Ob Dnevu čebelarskega turizma, ki je potekal 3. decembra 2011 v Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici, so bile predstavljene dobre prakse čebelarskega turizma, razglasili smo rezultate natečajev za Zlati medenjak, Najčebelarski turizem, Najčebelarsko turistično pot, Do čebel najprijaznejša občina in najprijaznejše podjetje (zmagovalca sta navedena v prispevku na str. 3) ter zmagovalce natečaja čebelarske fotografije (zmagovalne fotografije bodo predstavljene v prihodnji številki SČ). Številni obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo zmagovalnih čebelarskih fotografij, ki so prispele na natečaj in razstavo medenjakov, te pa so lahko tudi poskusili! Vsi, ki so to želeli, so lahko obiskali kulinarčno delavnico in se obogatili z novimi znanji o kuhanju z medom. Na njej so se seznanili s postopki priprave jedi ter slišali opozorila o tem, na kaj morajo biti ob uporabi medu pri kuhi in peki še posebej pozorni. Vse jedi so lahko tudi poskusili.

Predstavitve dobrih praks čebelarskega turizma in razglasitev Najčebelarskega turizma, Najčebelarske učne poti in Najčebelarske turistične poti

Poleg Čebelarstva Ambrožič iz Sela pri Bledu so se predstavili tudi prejemniki priznanj za Najčebelarski turizem, Najčebelarsko turistično pot in Najčebelarsko učno pot v letu 2011. Komisija za čebelarsko kulturno dediščino je za Najčebelarstvo v letu 2011 izbrala Čebelarstvo Tigeli iz Krapja, priznanje za Najčebelarsko turistično pot 2011 je prejel Zavod za kulturo in turizem Žirovnica, priznanje za Najčebelarsko učno pot pa Čebelarska zveza Bele krajine.

Zlati medenjak

ČZS je letos prvič objavila natečaj za Zlati medenjak. Na njem je sodelovalo 46 udeležencev s 136-imi različnimi medenjaki. Poudariti je treba, da so bili prav vsi medenjaki odlični, zato je imela komisija, ki se je sešla 24. novembra 2011, zares težavno delo. V komisiji, ki jo je vodil prof. dr. Janez Bogataj, priznani etnolog in zgodovinar, so bili še g. Franc Jezeršek, strokovnjak s področja kulinarike in gastronomije, mag. Marlena Skvarča, strokovnjakinja s področja živilske tehnologije, ga. Marija Arh Ivanšek, profesorica praktičnega pouka na Srednji gostinski in turistični šoli v Radovljici, in Franc Šivic, predsednik komisije za kulturno dediščino pri ČZS. Komisija je ocenjevala po naslednjih merilih: senzorične lastnosti; zunanji videz, videz prereza, občutek v ustih, vonj in okus; izvirnost izdelka in izvirnost poimenovanja.

Kljub velikemu številu medenjakov je bil izbor nominirancev za Zlati medenjak soglasen. V ožji izbor so se tako uvrstili:

- Andreja Stankovič – Zavod Čebela Novo mesto, 1. mesto v mešani kategoriji medenjakov,
- Cirila Šmid, 1. mesto v kategoriji klasičnih oz. tradicionalnih medenjakov,
- Izobraževalni center Piramida Maribor, Magdalena Turk, 1. mesto v kategoriji medenjakov z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin,
- Nina Mikec – 1. mesto v kategoriji nadevanih medenjakov.

Razstava najboljših medenjakov

Foto: MB

Absolutna zmagovalka in prejemnica naziva »Zlati medenjak 2011« pa je ga. Andreja Stankovič z medenjakom Čbelica. Ker smo v ocenjevanje prejeli velike količine medenjakov, smo se odločili, da jih podarimo tistim, ki si jih ne morejo privoščiti, ter jim na ta način polepšamo skorajšnje praznične dni. Medenjake je že prevzela humanitarne organizacija Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobre in jih razdelila pomoči potrebnim.

Svoje skrivnosti kuhanja z medom je z nami delila ga. Marija Arh Ivanšek, predavateljica na Srednji gostinski šoli v Radovljici. Program so s kulturnim programom obogatili člani Kulturnega društva Frana Maslja Podlimbarskega iz Krašnje. Številna udeležba je dokaz, da se zanimanje za čebelarski turizem vse bolj povečuje, poleg tega pa se vse več čebelarjev lahko pohvali z bogato ponudbo in izvirnostjo predstavitev čebelarstva tako domačim kot tujim obiskovalcem.

Priznanje
»Zlati medenjak 2011«

Foto: MB

Dragica Tigeli, Čebelarstvo Tigeli iz Krapja – Najčebelarski turizem 2011:

To priznanje nam zelo veliko pomeni, saj smo vanj vložili veliko let truda. V prihodnje bomo gotovo še upravičili naziv Najčebelarskega turizma, saj imamo veliko načrtov, ki jih bomo začeli uresničevati že v prihodnjem letu, če bo šlo tako naprej. Zadnjih pet let, odkar smo se začeli intenzivno ukvarjati s čebelarskim turizmom, imamo iz leta v leto večje število obiskovalcev.

Dušan Milinkovič, Čebelarska zveza Bele krajine – Najčebelarska učna pot 2011:

Čebelarsko učno pot smo odprli pred tremi leti, priznanja pa smo zelo veseli in se zanj zahvaljujemo. Vsako leto je na tej poti več obiskovalcev, od dijakov, študentov do visoko izobraženih. Veseli smo, da lahko mlajšim in starejšim predstavimo pomembnost čebele v naravi.

Maja Zupan, Zavod za kulturo in turizem Žirovnica – Najčebelarska turistična pot 2011:

Obstoječo Pot kulturne dediščine v občini Žirovnica smo nadgradili s čebelarskimi vsebinami, ki so vedno turistično zanimive, ker so čebele in čebelarska dediščina trajnostne. Od tod izvira prvi učitelj čebelarstva v svetovnem merilu, zato imamo dobre temelje za čebelarski turizem. Priznanje ČZS za Najčebelarsko turistično pot nam pomeni največ.

Leopold Pogačar, župan Občine Žirovnica – Do čebel najprijaznejša občina 2011:

Na doseženih uspehih ne smemo zaspati – vedno ostaja veliko izzivov. Naša dolžnost je, da nadaljujemo tradicijo Antona Janše. Čebelarstvo skušamo ohraniti, saj je pomembno za ohranitev drugih kmetijskih

panog in biotske pestrosti. V čebelarski turizmu je treba vključiti tudi čebelarjenje in čebelje pridelke. V občini Žirovnica nimamo industrije, imamo pa čebelarstvo in zgodovino in tradicijo, in to je treba povezati. Šele ko bo vsaj toliko ljudi obiskalo čebelarsko pot, kot jih obišče rojstno hišo Franceta Prešerna, bomo rekli, da ni mogoče storiti nič več.

Miran Dolar, direktor podjetja Medium Žirovnica – Do čebel najprijaznejše podjetje 2011:

Nad priznanjem smo presenečeni. Poslanstvo našega podjetja je tudi v promociji čebelarstva in čebelarskih izdelkov. Naše podjetje je trajnostno naravnano, to pa dokazujemo z ekološkimi certifikati. Če gledamo krog soodvisnosti človek-živali-rastline, vidimo čebelo na mestu, ki je ključno, da se ta krog ne prekine.

Andreja Stankovič, Zavod Čebela Novo mesto – Zlati medenjaki 2011:

Zelo sem vesela in presenečena. Medenjake sem naredila takšne, kot jih delam doma za svoje goste. V lončarski in čebelarski delavnici odprtih vrat namreč sprejemam turiste in ti medenjaki vedno hitro gredo. Vedela sem, da so dobri, nisem pa vedela, da so tako dobri. To je spodbuda za naprej. V Novem mestu imamo delavnico, v kateri si je mogoče ogledati izdelavo lončarske posode, tudi posode za med. V zadnjem letu sem dobila dve nagradi za posodi za med, nagrado za kočevski spominek – posoda v obliki medveda – ter nagrado za novomeški spominek – posoda v obliki čebele. Smo četrta generacija čebelarjev, medenjake smo vedno pekli. Prijateljica, ki peče odlične medenjake, mi ni želela izdati recepta, zato sem v zadnjih dveh letih preizkusila več kot 20 receptov in nato razvila povsem svoj recept za medenjake, ki so všeč vsem.

Okrogla miza o ekološkem čebelarjenju

ČZS, JSSČ je v četrtek, 10. novembra 2011, v prostorih ČZS pripravila okroglo mizo o ekološkem čebelarjenju. Na njej je predstavnica Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ga. Marjeta Bizjak predstavila spremembe pravilnika o določitvi območij, ki izpolnjujejo pogoje za ekološko čebelarjenje v RS, predsednik komisije za ekološko čebelarjenje pri ČZS g. Aleksander Mikuš pa je go-

voril o pomembnosti čistega voska v ekološkem čebelarjenju ter predstavil načine pridobivanja voska brez ostankov pesticidov in parafina. Predstavnica EKO Slovenije ga. Katerina Jazbec pa je s svojim mladostnim, optimističnim pristopom ponudila možnosti za uveljavitev čebelarjev pri ekološkem pristopu k naši dejavnosti.

Vlado Auguštin,
svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Vloge na javne razpise

Ker smo na JSSČ prejeli več vprašanj v zvezi z ukrepom Tehnična pomoč čebelarjem (Uredba o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2011–2013), vas obveščamo, da bodo morali tisti, ki bodo vlagali vloge na Javni razpis za Tehnično pomoč čebelarjem (ko bo ta objavljen), po splošni zahtevi vlogi **priložiti originalni račun in originalno potrdilo o plačilu računa, saj overjena fotokopija ne bo zadoščala**. Agencija originalnih računov in originalnih potrdil ne bo vračala. Zato od prodajalcev zahtevajte več originalnih izvodov računov in več ori-

ginalnih izvodov potrdil o plačilu računov, če jih nameravate uveljavljati za povračila. Po en izvod obeh dokumentov morajo namreč vlagatelji hraniti tudi za morebitne kontrole in inšpekcije.

Opozarjamo tudi, da bodo podrobnosti razpisa Tehnična pomoč znane ob objavi razpisa in nove razpisne dokumentacije. Svetujemo vam, da vlogo pred oddajo dobro preberete in sledite navodilom iz nove razpisne dokumentacije! Pri izpolnjevanju vlog smo vam na voljo tudi svetovalci JSSČ.

Javna svetovalna služba v čebelarstvu

Nova uredba za označevanje živil

Obveščamo vas, da je 13. decembra 2011 začela veljati nova uredba s področja označevanja živil, ki uvaja nekaj novosti tudi za čebelarje. Ker se v zvezi z novo uredbo pojavlja še veliko vprašanj, bomo o tem več pisali v prihodnjih številkah SČ.

Če nameravate tiskati nove nalepke, pa tega vsekar ne storite za obdobje, daljše od treh let, kolikor bo do popolne uveljavitve nove zakonodaje trajalo prehodno obdobje.

Andreja Kandolf,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Poročanje SMGO

Uporabnike sistema Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo obveščamo, da so za minulo leto dolžni posredovati informacijo o količini pridelanega medu v sistemu SMGO in številu porabljenih preplek SMGO. Omenjene podatke posredujte na

obrazcu 5/09 iz proizvodne dokumentacije. Obrazec najdete tudi na spletni strani www.slovenski-med.si ali pa ga dvignete na sedežu ČZS. Hvala za sodelovanje.

Čebelarska zveza Slovenije

Pravilna tehnologija pridelave in označevanja

V časniku Delu je bila 11. novembra 2011 objavljena kratka novica: *»Kontrolni pregledi vzorcev medu, opravljeni pri devetih domačih čebelarjih, pri katerih so inšpektorji preverjali kakovost medu v skladu s pravilnikom o medu – enako kot lani, ko so analize pokazale potvorbe pri uvoženem medu – pa so pokazali, da pri štirih vzorci ne ustrezajo zahtevam iz pravilnika.«* Da bi

se v prihodnje izognili takim težavam, vas vabimo na predavanja o pravilni tehnologiji za varne in kakovostne čebelje pridelke in označevanju medu, ki jih izvajamo v okviru specifičnih usposabljanj in so mesečno objavljena v urniku usposabljanj.

Andreja Kandolf,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Programa zatiranja varoj za leto 2012

UO ČZS je na svoji 17. redni seji, ki je bila 8. decembra 2011, obravnaval pripravo, izvajanje in odgovornost za učinkovitost izvedbe operativnega programa zatiranja varoj za leto 2012 ter sprejel dva sklepa:

ČZS že ves čas dejavno sodeluje in podpira program enotnega zatiranja varoj, zato bomo temu programu tudi v prihodnje namenjali največjo pozornost. ČZS se popolnoma distancira od priprave vsebine programa zatiranja varoj za 2012, saj zaupa NVI in njegovim službam kot strokovni in pristojni instituciji za pripravo tega programa. ČZS bo podprla in tudi pomagala izvajati program, ki ga bo predlagala NVI. Od pristojnih služb pa pričakuje, da bodo pri-

pravile tak program, ki bo zagotavljal preživetje čebel in varne čebelje pridelke, od pripravljavcev programa pa pričakuje čim bolj jasna tehnološka navodila za uporabo v AŽ-panjih (tudi v 5 S in 7 S) in v vseh drugih panjskih sistemih, ki jih uporabljajo čebelarji v Sloveniji. ČZS, JSSČ bo po vseh svojih močeh pomagala pri izvedbi programa izključno po navodilih NVI ter za to motivirala tudi ČD in čebelarje.

UO ČZS od pristojnih institucij zahteva, da prihodnji operativni programi zatiranja varoj temeljijo na rezultatih njihovih lastnih izkušenj s kranjsko čebelo.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Predlogi za odličja Antona Janše v letu 2012

Čebelarstva društva in območne čebelarstva organizacije prosimo, da najpozneje do 31. januarja 2012 na naslov Čebelarstva zveze Slovenije pošljejo pisne predloge za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje v letu 2012. Pri oblikovan-

ju predlogov upoštevajte merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki ga je UO ČZS sprejel 10. marca 2006 in je objavljen na spletni strani www.czs.si. Obrazec za pripravo predloga najdete na isti spletni strani.

Praznovanje obletnic delovanja čebelarskih društev

Vse čebelarstva organizacije, ki bodo v letu 2012 praznovala 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja in bodo tako tudi prejemnice odličja

Antona Janše, prosimo, da to prav tako do 31. januarja 2012 pisno sporočijo na naslov ČZS.

Komisija UO ČZS za odlikovanja in nagrade

Izposoja knjig iz čebelarstva knjižnice

V Čebelarski knjižnici Janeza Goličnika bo v skladu s pravilnikom o delovanju knjižnice, sprejetim na 17. redni seji UO ČZS, ki je bila 8. decembra 2011, od 1. januarja 2012 naprej mogoča tudi izpo-

soja knjig na dom. Knjižnica je odprta vsak delovni dan od 13. do 17. ure. Pravilnik je objavljen na spletni strani ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Obisk strokovnega simpozija Apiecotech

Svetovna čebelarstva organizacija Apimondia pripravlja v sodelovanju z Zvezo čebelarskih organizacij Srbije strokovni simpozij Apiecotech – vpliv tehnologije čebelarjenja, zdravstvenega varstva čebel in okolice na kakovost čebeljih pridelkov. Posvet bo od 18. do 19. februarja 2012 potekal v centru Sava v

Beogradu. Ob robu simpozija bo organizirana tudi mednarodna razstava ApiExpo. ČZS bo organizirala obisk tega dogodka. Več informacij o izletu lahko dobite pri ge. Kovachevič, ki bo do konca decembra zbirala tudi prijave (na tel.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: zlatica.kovacevic@czs.si).

Sklep o napredovanju delavcev ČZS

UO ČZS je na svoji 17. redni seji, ki je bila 8. decembra 2011, sprejel sklep, da zaradi splošne gospodarske krize zadrži napredovanja zaposlenih

v višje plačne razrede, predvidena v internih aktih ČZS. Sklep o tem so UO ČZS soglasno predlagali delavci ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Diplomske naloge

ČZS nudi pomoč vsem zainteresiranim študentom, ki bi radi opravljali diplomsko nalogo s področja čebelarstva. V primeru, da imate takšen in-

teres se obrnite na mag. Andrejo Kandolf (040/436 514, andreja.kandolf@czs.si).

Čebelarstva zveza Slovenije

Sestanek poverjenikov pasišč

Vsa čebelarstva društva obveščamo, da bo v četrtek, 19. januarja 2012, ob 16. uri, na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici sestanek poverjenikov pasišč. Seznanili vas bomo s pravilnikom o katastru

čebelje paše, poleg tega pa bomo obravnavali tudi problematiko izdelave pašnih redov. Vabljeni vsi poverjeniki pasišč v čebelarskih društvih.

Jure Justinek, vodja ONS

Hladni dnevi – kaj pa svetovanje v tem obdobju?

Ob hladnih dnevih lahko pri čebelah opravljamo le najnujnejša dela. Zato v tem obdobju poskrbimo za mir v okolici čebelnjaka in si pripravimo čebelarstvo opremo za novo sezono (jo očistimo in razkužimo). Če ste pri svojem delu negotovi, pokličite terenskega svetovalca v čebelarstvu, ki je pristojen za vaše območje. In kaj vam lahko svetuje v tem času?

- **Pregled satja** – Terenski svetovalec je čebelarju v pomoč z nasveti o tem, kako sortirati satje, ki je še primerno za čebelarjenje.
- **Izpolnjevanje dokumentacije** – Kar nekaj je negotovosti glede izpolnjevanja dokumentacije v čebelarstvu. Pokličite terenskega svetovalca in skupaj preverita oz. dopolnita dokumentacijo.
- **Priprava čebelarskega pribora** – S terenskim svetovalcem se lahko posvetujete tudi o tem, kako

očistiti in pripraviti čebelarski pribor ter kako urediti prostore za čebelarjenje.

- **Občni zbor čebelarskega društva** – V začetku leta v čebelarskih društvih potekajo občni zbori, na katerih vodstva predstavijo načrte za naprej in sprejemajo tudi nove člane. Prav bi bilo, da se ob tej priložnosti čebelarjem začetnikom, ki so vstopili v naš krog, predstavijo terenski svetovalci, saj bodo njihove nasvete potrebovali pri svojem delu s svojimi čebelami.

Telefonske številke terenskih svetovalcev najdete na spletni strani ČZS, o tem pa se lahko pozanimате tudi po tel. št.: 040/436 517.

Tomaž Samec,

Svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Spomladanski termini tečajev za začetnike!

ČZS, JSSČ bo v prvem polletju leta 2012 izvedla pet tečajev za čebelarje začetnike. Tečaji bodo potekali v Novi Gorici, Lescah, Novem mestu, Krškem in na Lukovici. Praktični del tečaja (10 ur) bo predvidoma potekal maja in junija na ČZS.

Posamezen tečaj bo izveden le, če se bo nanj do 15. januarja 2012 prijavilo najmanj 40 čebelarjev začetnikov. Največje število prijav za posamezni tečaj je 50. Tečaja se lahko udeležijo vsi (bodoči) čebelarji. Točen urnik z

datumi in kraji bodo vsi prijavljeni kandidati prejeli po pošti pred začetkom tečaja.

Prijave na tečaj pošljite na ČZS ge. Nataši Štrukelj, in sicer na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si. Ob prijavi obvezno navedite naslednje podatke: ime in priimek, naslov (ulica, hišna št., številka pošte, kraj), čebelarsko društvo, ali ste oz. boste prejemnik ukrepa tehnične pomoči MKGP, koliko let čebelarite, tel. št., GSM in e-naslov.

Urniki usposabljanj

ČZS nadaljuje program usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu bomo odslej izvajali v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obnovitev znanja. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
17. jan.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	Čebelarski dom na Izlahah	g. Smrkolj 041/633 566
20. jan.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	Sejna soba občine Podčetrtek	g. Uršič 041/454 604
24. jan.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Janez Kropivšek	ČD Barje, Dušana Kraigherja 2, Ljubljana	g. Javornik 031/398 239
26. jan.	17.00	Zgodovina čebelarstva	Franc Šivic	Gostilna Baron, Logatec	g. Zakelj 041/560 573
27. jan.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Janez Kropivšek	OŠ Davorin Jenko, Cerklje na Gorenjskem	g. Stular 051/351 845
Program zatiranja varoze					
18. jan.	16.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Pri Justineku, Gladomes 41a, Gladomes	g. Justinek 041/644 217
		Zdravstveni del	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.		
25. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Kulturni dom Vojnik	g. Babnik 041/211 295
		Zdravstveni del	Alenka Jurič, dr. vet. med.		
Zagotavljanje kakovosti čebeljih pridelkov					
11. jan.	17.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, mag. Andreja Kandolf	Dijaški dom, Ulica Otona Župančiča 7, Črnomelj	g. Milinkovič 031/651 006
16. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf	Restavracija Gaj, Loke 1, Mozirje	g. Čopar 041/665 178
18. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Okrepčevalnica pri Darinki	g. Križan 070/600 911
19. jan.	17.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, mag. Andreja Kandolf	Dom čebelarjev Apis Ribnica, Dolenji Lazi	g. Škulj 041/368 115
23. jan.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Trgovski center TUŠ – Kocet, Kranjčeva ulica, Lendava	g. Časar 041/471 088
24. jan.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, mag. Andreja Kandolf	OŠ Radeče	g. Bregar 041/668 305
24. jan.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Gostilna pri Jošku, Gornji Grad	g. Bezovšek 03/838 30 40
24. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Dvorana KS Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
25. jan.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, mag. Andreja Kandolf	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
30. jan.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, mag. Andreja Kandolf	Čebelarski dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
Svetovanje JSSČ					
4. jan.	16.00	Čebelarska zakonodaja	Tanja Magdič	KGZ Murska Sobota, Štefana Kovača 4	g. Kapun 031/703 603
11. jan.	16.00	Čebelarska zakonodaja	Tanja Magdič	Restavracija Gaj, Loke 1, Mozirje	g. Čopar 041/665 178

Trgovina ČEBELARNA
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
Kepic Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
torek-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-prazn.: zaprto

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:
• čebelarstvo oprema in pribor
• med in matice različne sorte
• darila izdelana iz čebeljih proizvodov
• čebelarstvo literatura

PRODAM

Sadike lipe, 100 kosov, tel.: 041/511 861.

150 kg akacijevega medu, tel.: 041/581 444.

Večjo količino akacijevega medu, tel.: 051/393 142.

Akacijev med, večje količine, mogoča tudi dostava po Sloveniji, tel.: 041/784 298.

Akacijev in kostanjev med, tel.: 070/850 868.

Akacijev in cvetlični med ter vosek, tel.: 051/880 446.

Akacijev, cvetlični med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med ter med oljne ogrščice, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Akacijev in lipov med, tel.: 031/838 551.

Cvetlični, kostanjev in akacijev med (Ljubljana), tel.: 041/643 003.

Cvetlični, akacijev, kostanjev in lipov med, tel.: 031/651 378.

Lipov med in satnike AŽ-mere, tel.: 041/575 477.

Cvetni prah, zamrznjen, pakiran po 5 kg ter 300 kg akacijevega medu, cena po dogovoru, tel.: 041/990 360.

Tovornjak Mercedes 1317, letnik 11/1988, 1. lastnik, 630.000 km, ALU keson 6,2 m, nove gume in akumulatorji, tel.: 041/557 907.

Šest 10-satnih in dva 9-satna AŽ-panja, vredno ogleda in nakupa, tel.: 041/289 024.

5 novih AŽ-panjev 10-satjarjev, tel.: 041/822 366.

20 novih 3-etažnih AŽ 10-satjarjev, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

AŽ-panje iz sušenega smrekovega lesa, z izjemno trdnim spojem, površinsko zaščiteni, pitalnik 2 l, ponudba: 10 S, 12 S, 7 S, tel.: 031/304 118.

Nakladni panj skupaj z nakladami, matična rešetka, pitalnik, pokrov, lahko tudi polnaklade, tel.: 031/674 883.

Nakladni panj, celoten 75 EUR, lahko tudi po delih (satniki, podnice, pitalnik, matična rešetka), po želji tudi polnaklade, tel.: 040/212 300.

Lipove AŽ-satnike, postavljam tudi čebelnjake, tel.: 041/271 530.

AŽ-satnike, tel.: 040/323 858.

AŽ-satnike, narejene kakovostno iz lipovega lesa, cena ugodna, tel.: 041/744 003.

AŽ-satnike, lepljene, vrtane, zbite, kakovosten smrekov in lipov les, tel.: 041/953 803.

Večjo količino AŽ-satnikov, lipovi, lepljeni ter zbiti, zelo ugodno, tel.: 041/995 953.

Zbite, lepljene, vrtane, zažičene ali nezažičene AŽ-, LR- in DB-satnike ter cvetlični, gozdni in kostanjev med (Litija), tel.: 031/533 939.

Cvetlični in akacijev med ter cvetni prah, lahko tudi v večjih količinah, tel.: 040/664 944.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

APIS M&D
4-odstotni popust*

Logar
4-odstotni popust*

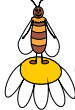
Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA
4-odstotni popust*

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV
4-odstotni popust*

Trgovina
ČEBELCA
4-odstotni popust*

TERME
SNOVIK
10-odstotni popust*

TPV
prikolic
20-odstotni popust*

medium
10-odstotni popust*

pri
Čebelici
10-odstotni popust*

šport center
bovec
10-odstotni popust*

apartmaji
Bovška hiša
10-odstotni popust*

THERMANA
LAŠKO
do 20-odstotni popust*

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. ČZS išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

Zbite, lepljene, vrtane, zažičene ali nezažičene AŽ-, LR-in DB-satnike ter cvetlični, gozdni in kostanjev med (Litija), tel.: 031/533 939.

15 malo rabljenih 10 satnikov, 100 l. inox sod, veliko satov in še nekaj opreme, tel.: 041/641 067.

KUPIM

30 kg voska, tel.: 051/681 817, 01/230 48 06.

Panji brez čebel, vzamem kot dar, tel.: 041/951 829.

Če razmišljate o opustitvi čebelarstva, čebele raje podarite ali jih prodajte po simbolični ceni, kot da jih pustite propasti; pridem kamor koli v Sloveniji, tel.: 041/726 175.

9-12-satne AŽ panje, starejše, še uporabne, tel.: 040/719 651.

AŽ-panje, nove ali rabljene, s satniki ali brez njih, ter točilo INOX, tel.: 051/362 335.

Čebelarje družine z AŽ-panji 10-satariji ali brez njih, tel.: 031/505 566.

Zabojnik za čebele, s panji ali brez njih, tel.: 041/696 453.

Prikolico za avtomobil za 20 AŽ-panjev, tel.: 040/753 229.

Približno 50 zdravih in močnih čebeljih družin, zaradi širitve čebelarstva, predujem plačam takoj, tel.: 030/604 076.

Točilo za med, po solidni ceni, tel.: 031/715 336.

Večjo količino gozdnega medu, med naj bo vpisan v register SMGO, tel.: 041/227 407.

Starejše AŽ-panje, tel.: 040/876 394.

AKCIJA!!! Začetniški paket 1790 € z DDV:

- Točilo za med, 4-satno, samoobračalno z motorjem
- Posoda za med 25 kg, z ventilom za točenje, pokrovom ter ročajem
- Posoda za odpiranje satov 90X44X14 CM, z nosili za sate ter ventilom
- Vilice za odpiranje satov
- Filter za med 50 do 200 kg

MEDOFIT
Medofit, trgovina s čebelasko opremo d.o.o.

Čirče 24 a, 4000 Kranj
GSM 040 399 778
JanezKert@yahoo.com

Pomoč pri razpisni dokumentaciji!

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, 📠 (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV

- ČEDILA
- KADILNIKI
- ZAŠČITNA OPREMA
- PANJI IN OPREMA
- SATNICE
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

KOMORA ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU IN SADJA

MEŠALNIK ZA KREMNI MED

- vrtenje ročice
- vrtenje posode
- odstranljiva posoda
- možnost uporabe več posod

MEŠANJE:

- kremnega medu
- medu z raznimi dodatki

IZDELUJEMO:

- PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
- PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
- PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE! INVERTNE POGAČE 30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:

- FRUKTOZA 42%
- DEKSTROZA 51,5%
- MALTOZA 2,5%
- TRIOZA 2%
- SLADKOR 2%

SATNIKI:

- AŽ
- LR 1/1, LR 1/2, LR 2/3

AKCIJA

Ob nakupu nad 200 satnikov 5% popust.

ZA ZIMSKO ČIŠČENJE ČEBEL

BeeVital HiveClean

SREDSTVO ZA ODSTRANJEVANJE VAROE

POLNILNA LINIJA POLIAVTOMATSKA Z VRTLJIVO MIZO

POLNILNA LINIJA AVTOMATSKA Z VRTLJIVO MIZO, AVTOMATSKIM DODAJANJEM IN ZATISKANJEM POKROVČKOV TER ETIKETIRANJEM

ZASOJNIO ZA PREVOZ ČEBEL IN NADGRADNJE KAMIONOV

Odkupujemo čebelji vosek.

NAROČENO POSLJEMO TUDI PO POŠTI

Akcije veljajo do razprodaje zalog.

ALOJZ MLAKAR 1916–2011

Mlakarja – Ljuba.

Julija letos smo se cerkniški čebelarji na pokopališču v Viševku za vedno poslovili od našega člana Alojza Mlakarja – Ljuba. Alojz je bil rojen v številni družini in kljub slabim razmeram se mu je ob materini pomoči uspelo izšolati v Ljubljani. Že leta 1941 se je aktivno vključil v boj proti okupatorju. Med vojno je bila njegova domača vas v celoti požgana in tako tudi njihova domačija. Družino so skupaj z otroki odpeljali v koncentracijsko taborišče Gonars. Njegov oče se od tam ni vrnil. Po vojni se je Alojz zaposlil v Ljubljani, po upokojitvi pa se je posvetil čebelarstvu. Vsa čebelarska leta je nadvse uspešno točil med v svoji čebelarski hiški na Gorenjem Jezeru. Član našega društva je bil vse od leta 1984. Od prvega dne je bil zelo dejaven član, od leta 1988 do 1991 pa je bil tudi član UO društva. Vedno je bil zgled mladim, saj je bil vsakomur pripravljen pomagati tako z nasveti kot tudi pri izdelavi panjev. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše II. in I. stopnje.

V 95. letu starosti je Alojz po krajši in mučni bolezni v Ljubljani sklenil svoje ustvarjalno življenje. Naj mu bo lahka slovenska zemlja.

ČD Cerknica

VALENTIN PUČKO 1943–2011

Z bolečino v srcu smo sprejeli novico, da je domače, čebelarje, prijatelje, znance in druge zapustil

Valentin Pučko. Vsi ga bomo pogrešali.

Pokojni Tine se je rodil leta 1943 in je bil oče treh hčera. Na Viru je odrasčal, hodil v šolo, delal, ustvarjal in si poiskal ženo, s katero sta potem gradila skupno življenjsko pot. Poleg službe, vzgoje otrok in dela doma je iskal še nekaj zase. Zaposlen je bil v tovarni Induplati in prav tam je našel tisto, kar je iskal – čebelarja Draga, ki mu je leta 1990 podaril prvo čebeljo družino in mu pomagal z nasveti. Tine se je včlanil v ČD Domžale in se redno udeleževal vseh izobraževanj in predavanj, redno pa je obiskoval tudi vsa čebelarska srečanja. Ob graditvi društvenega čebelnjaka je bil med najbolj delavnimi. Za vsa prizadevanja v ČD Domžale in čebelarski družini Krtina je prejel priznanje in odličje Antona Janše III. stopnje. Postal je še boljši čebelar, s srcem in z dušo pa je tudi svetoval in navduševal svoje domače za lepote življenja s čebelami.

Spominjali se ga bomo kot dobrosrčnega človeka odprtih rok; za njim ostaja globoka praznina in hkrati drag spomin na njegovo druženje z nami.

ČD Domžale, družina Krtina

FRANCI KOVAČ 1928–2011

Julija 2011 smo čebelarji Čebelarske družine Krtina zvedeli, da nas je zapustil in v Bogu zaspal dolgoletni član »Svetlinov Franci« iz Krtine. Od njega smo se poslovili na krtinskem pokopališču, ob slovesu pa smo iz župnikovih besed in besed govornikov lahko začutili popolnost Francija Kovača kot moža, čebelarja, gasilca in krajana.

Franc se je rodil 13. marca 1928 v številni kmečki družini, pri

Svetlinovih na Studencu. Znanje je nabiral v ljudski šoli v Krtini in škofovih zavodih v Šentvidu. Po vojni se je izučil za mizarja, odslužil domovini tri leta in se leta 1956 poročil s sosedo, »Mihčevo« Ano. V novo zgrajeni hiši v Krtini sta s štirimi otroki zaživela skromno povojno življenje.

Skrivnost čebel je spoznal zelo kmalu, saj je leta 1939 od trgovca Sokliča kupil naseljenega kranjčiča. Za čebele je ob tesarjevi pomoči izdelal čebelnjak in v njem našel tisti mir in sprostitiv, ki ga ne more ponuditi noben sodobni medij. Za svoje delo v čebelarski družini in Čebelarskem društvu Domžale je prejel več priznanj ter odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Spoštovani Franci, v upanju, da si svoje znanje prenesel na sina in vnuka in da se bo čebelarjenje pri Kovačevih v Krtini nadaljevalo, smo ti hvaležni za vsa tvoja prizadevanja na področju čebelarstva. Ohranili te bomo trajnem spominu.

*Za ČD Domžale in ČD Krtina
Janko Kokalj*

EMIL GOMEZEL 1926–2011

Pred začetkom letošnje čebelarske sezone smo se na pokopališču v Dutovljah poslovili od člana našega društva Emila Gomezela. Zdaj, ko je sezona minila, še bolj občutimo, kako ga pogrešamo. Dutovski Plac, na katerem smo ga zadnja leta, ko ni več mogel čebelariti, srečevali, je zdaj postal pust. Emil se je še posebej razveselil srečanja z vsakim čebelarjem, se živo zanimal za zdravje njegovih čebel, za uspeh njegovega čebelarjenja, mu zaželel zdravlja in pozdravil tudi njegove domače. Vedno znova je tudi potožil, da ga boljše noge,

da sam po 40 letih čebelarskega staža ne čebelarji več, ker mu zdravje tega ne dopušča. Z bolečino v srcu nam je pojasnjeval, da čebel nima več in da je bolje tako, ker bi sicer trpele, saj jih sam ne bi več mogel uspešno oskrbovati.

Čeprav je bil zadnja leta brez čebel, je bil v mislih do poslednjega diha pri njih. Rad se je družil s čebelarji, z dobro voljo je hodil na sestanke in izlete. Z nami se je najraje pogovarjal o čebelah, zelo pogosto tudi po telefonu. Z njegovim odhodom je čebelarsko društvo izgubilo člana, ki nas je povezoval.

Jožef Švagelj, ČD Sežana

DASEN CAGLEVIČ 1941–2011

na Cagleviča.

Kot čebelar je bil včlanjen v čebelarski društvi Grosuplje in Ribnica, v drugem pa je pomagal tudi pri graditvi doma, prav tako pa je bil med organizatorji in graditelji Čebelarskega doma v Polhovem Gradcu. V Čebelarsko društvo Škofljica se je vključil leta 1982.

Ljubezen do čebel je kot mladenič prinesel že iz rodne Dalmacije. Svoje vedenje o čebelah, ki ga je pridobil še v domačih krajih, je krepil še naprej, saj je imel v svojem čebelarstvu precejšnje število čebeljih družin. Bil je med prvimi, ki je obiskoval predavanja v Novem mestu in si pridobil nacionalno poklicno kvalifikacijo čebelar. Svoje znanje je posredoval učencem na OŠ Škofljica ter jim predstavljal življenje čebel in njihove proizvode.

Sodeloval je tudi pri graditvi društvenega čebelnjaka na Škofljici leta 1984. Poleg tega je bil član komisije za zdravstveno varstvo čebel in med pobudniki za nakup društvenega prapora, za katerega je prispeval tudi sam. V spomin na to je na praporu žebliček z njegovim imenom. ČD Grosuplje mu je za njegova prizadevanja na področju čebelarstva podelilo odličje Antona Janše III. stopnje in bronasto odličje Franca Košaka. Bil je optimist in v družbi je znal ustvariti veselo razpoloženje. Ohranili ga bomo v lepem spominu. *ČD Škofljica*

IVAN POTOČNIK 1927–2011

V manj kot štirih mesecih smo se gornjegrajski čebelarji za vedno poslovili še od tretjega člana našega društva. Ivana Potočnika smo na zadnjo pot pospremili 22. julija 2011. Rojen je bil v Gornjem Gradu, po poklicu je bil mizar, do upokojitve pa je bil zaposlen v domačem podjetju Smreka.

Zanimiv je začetek njegovega čebelarjenja, saj se ga je lotil šele po upokojitvi. Med nabiranjem gozdnih sadežev je njegov prijatelj v drevesnem duplu našel čebele. Ko je to povedal Ivanu, sta skupaj odšla v gozd, posekala drevo in čok s čebelami pripeljala domov. Panje si je izdelal sam, čebelnjak za deset AŽ-panjev, ki je bil kmalu poln, pa so mu pomagali postaviti sodelavci. Poskusil je čebelariti tudi v nakladnih panjih, a je to zamisel hitro opustil.

Čebelaril je petnajst let, član naše družine pa je postal leta 2000. Pridno je obiskoval predavanja o čebelarstvu in si tako nabiral teoretično znanje, za praktično pa so poskrbeli njegovi prijatelji čebelarji. Kratkotrajna huda bolezen mu je letos preprečila delo pri čebelah, čeprav je bil v mislih vedno pri njih. Zavedal

se je namreč, da bodo z njegovim odhodom morale oditi tudi čebele, in to se je, žal, tudi zgodilo. Kot dobrega prijatelja ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Gornji Grad

ANDREJ KLINAR 1942–2011

Ob prebujanju pomladi in pred velikim dogodkom v svojem življenju je družino, prijatelje čebelarje in seveda tudi svoje ljubljene prijateljice čebelice nepričakovano, prezgodaj zapustil čebelar in član našega društva Andrej Klinar.

Vse življenje je živel v naravi in z naravo, bodisi po službeni strani kot gozdarski inženir bodisi pri športu – kot alpski smučar in trener mladih smučarjev na Bledu. Ob naših druženjih v ČD Bled-Gorje, katerega član je bil od leta 1989, je neprisiljeno ustvarjal energijo zaupanja in vedrosti ter nas spodbujal h konstruktivnemu mišljenju, delu in novostim.

Doma je bil sicer na Planini pod Golico nad Jesenicami. V mladosti je treniral alpsko smučanje, tekmoval po svetu in se vračal domov k družini. Svojo družino pa je ustvaril v Zasipu na Bledu.

Za svoje delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Ob takih trenutkih življenje obstane, tolaži pa nas spoznanje, da bodo v družini nadaljevali njegovo delo s čebelami.

ČD Bled-Gorje

Obvestilo

Osmrtnice objavljamo po vrstnem redu prispejta v uredništvo. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed, do 80 besed pa so brezplačne, kar je hkrati tudi zaželen obseg osmrtnic. *Uredništvo*

ČEBELARSKA OPREMA

Čebelarji izkoristite
možnost ugodnega nakupa
čebelarске opreme
z 80 % sofinanciranjem
RS in EU.
Privoščite si najboljše.

OBIŠČITE NAŠO PRENOVLJENO
SPLETNO STRAN
www.logar-trade.si

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Nudimo vam:

- TANGENTIALNA,
  - SAMOOBRACALNA,
  - RADIALNA TOČILA ZA MED
- z ročnim, motornim ali
avtomatskim krmiljenjem.

Kuhanje voščin in
razkuževanje opreme
v istem koritu.

**Dobrodošli v naši dobro
založeni trgovini.**

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti nad 50 EUR
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.

*Vsem kupcem se zahvaljujemo
za izkazano zaupanje
v preteklem letu.*

*Voščimo vam veliko zdravja,
osebne sreče*

*in vas vabimo v našo trgovino
tudi v letu, ki prihaja.*

Naj med!

Delovni čas trgovine:

od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00.

V januarju je trgovina
ob SOBOTAH ZAPRTA.
03.01. in 04.01. 2012 - ZAPRTO.

Glasiło Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarška knjižnica Janeza Golničnika: vsak delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktirni podatki Čebelarске zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktirni podatki Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomas.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, prof. dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinovič, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarским terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 7100, Tiskano: 23. 12. 2011

Glasiło Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00
16.00-18.00

V mesecu januarju je trgovina
ob sobotah zaprta.

APIS M&D®

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,85 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR - STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah, do 31. 3. 2012. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,85 eur/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 4 eur za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 € (razen na artikle, ki so v akciji). Popusti se med seboj ne seštevajo.

GRELNIKI
ZA MED 179 €

KAKOVOSTNA RSF - POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETIJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE RSF
250 g 4,8 €,
250 g CINK 2,5 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

VSEM ČEBELARJEM ŽELIMO SREČNO, USPEŠNO IN MEDENO LETO 2012!